

VYSOKÁ ŠKOLA BAŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Zhodnocení politicko-rozpočtového cyklu v rozpočtech obcí v České republice

Evaluation of the Political-Budget Cycle in Municipal Budgets in the Czech Republic

Student: Denisa Hošová

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Jan Janků, Ph.D

Ostrava, 2019

VŠB – Technická univerzita Ostrava

Ekonomická fakulta

Katedra veřejné ekonomiky

Zadání bakalářské práce

Student: **Denisa Hošová**
Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6202R055 Veřejná ekonomika a správa
Téma: Zhodnocení politicko-rozpočtového cyklu v rozpočtech obcí v České republice
Evaluation of the Political-Budget Cycle in Municipal Budgets in the Czech Republic
Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Teorie politicko-rozpočtového a politicko-ekonomického cyklu
3. Systém obecních rozpočtů a financování obcí v ČR
4. Zhodnocení politicko-rozpočtového cyklu v rozpočtech obcí v ČR
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

MAAYTOVÁ, A., F. OCHRANA a J. PAVEL. Veřejné finance v teorii a praxi. Praha: Grada Publishing, 2015. 208 s. ISBN 978-80-247-5561-8.

ROSENBLOOM, D., R. KRAVCHUK and R. CLERKIN. Public Administration: Understanding Management, Politics, and Law in the Public Sector. New York: McGraw-Hill Higher Education, 2009. 640 p. ISBN 978-0-07-126381-8.

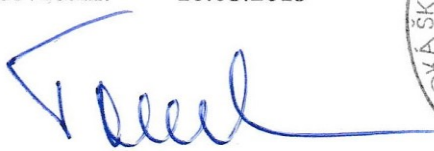
SEDMIHRADSKÁ, Lucie. Rozpočtový proces obcí. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 180 s. ISBN 978-807478-967-0.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Jan Janků, Ph.D.

Datum zadání: 23.11.2018

Datum odevzdání: 10.05.2019

doc. Ing. Petr Tománek, CSc.

vedoucí katedry

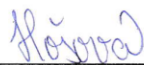
prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal

děkan fakulty

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně.

Datum odevzdání práce: 10. května 2019

Denisa Hošová

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat svému vedoucímu bakalářské práce Ing. Janu Janků, Ph.D, za odborné vedení, ochotu a trpělivost, kterou mi v průběhu vypracování bakalářské práce věnoval.

Obsah

1.	Úvod	3
2.	Teorie politicko-rozpočtového a politicko-ekonomického cyklu	5
2.1.	Teoretická východiska	5
2.1.1.	Nová politická ekonomie	5
2.1.2.	Politický cyklus.....	10
2.2.	Politicko-rozpočtový cyklus	11
2.2.1.	Teoretické modely politicko-rozpočtového cyklu	12
2.3.	Politicko-ekonomický cyklus	13
2.3.1.	Volební systém	14
2.3.2.	Teoretické modely politicko-ekonomického cyklu	14
3.	Systém obecních rozpočtů a financování obcí v ČR.....	21
3.1.	Teoretická východiska.....	21
3.1.1.	Veřejné finance	21
3.1.2.	Rozpočtová politika	22
3.1.3.	Rozpočtová skladba	22
3.1.4.	Rozpočtová soustava.....	24
3.2.	Rozpočet územních samosprávných celků.....	26
3.2.1.	Územní samospráva	26
3.2.2.	Územní rozpočty.....	27
3.2.3.	Příjmy rozpočtů územní samosprávy.....	29
3.2.4.	Výdaje rozpočtů územní samosprávy	32
4.	Zhodnocení politicko-rozpočtového cyklu v rozpočtech obcí v ČR.....	37
4.1.	Rešerše literatury.....	37
4.2.	Použité metody	38
4.2.1.	Metoda komparace.....	38

4.3. Analýza hospodaření obcí	39
4.3.1. Hospodaření obce Praha	40
4.3.2. Hospodaření největších obcí	43
4.3.3. Analýza PBC v českých obcích	45
5. Závěr.....	51
Seznam použité literatury	53
Seznam zkratk.....	56
Seznam příloh.....	1
Příloha 1.....	1
Příloha 2.....	2
Příloha 3.....	3

1. Úvod

V současné době se hodně hovoří o volbách, jak už do zastupitelstva obce, do zastupitelstva krajů, do senátů či do poslanecké sněmovny. Velmi často se řeší, kolik kandidáti utratí za své volební kampaně a jestli by například neměl existovat finanční strop pro financování volebních kampaní. Velmi často řešenou otázkou, a to nejen v odborné literatuře, je také, zda se politici snaží ovlivnit voliče prostřednictvím navyšování benefitů či snižování daní před volbami. Toto předvolební „uplácení voličů“ se může projevit na výdajové stránce rozpočtů (růst výdajů), na příjmové stránce rozpočtu (pokles příjmů) i na celkovém hospodaření (negativní saldo rozpočtu v době voleb). Tomuto se říká politicko-rozpočtový cyklus.

Politicko-rozpočtový cyklus nemusí vznikat pouze u státního rozpočtu, ale může vznikat také na obecní úrovni (tj. v rozpočtech obcí). Proto je důležité, abychom měli představu o tom, jak naše obec hospodaří, jestli rozpočet nachází ve schodku nebo v přebytku, a jestli za jejím hospodařením nestojí pouze politické motivy.

Cílem bakalářské práce je popsat rozpočty obcí a zjistit, zda se v rozpočtech obcí nachází politicko-rozpočtový cyklus. Budeme sledovat změnu salda hospodaření obcí a změnu výdajů a příjmů ve volebních a nevolebních letech. Pro porovnání hospodaření obcí se budeme zajímat o 100 největších obcí, a to v letech 2000-2012. V bakalářské práci budou využity odborné knihy a internetové stránky. Tato bakalářská práce se skládá ze dvou částí.

V teoretické části je bakalářská práce zaměřená na definici politicko-ekonomického a politicko-rozpočtového cyklu a vymezení jejich základních teoretických modelů. Dále jsou zde popsány směry, jako je teorie racionálního očekávání, teorie racionální volby a teorie veřejné volby. Definujeme si také teoretická východiska, která souvisí s obecními rozpočty a s financováním obcí v ČR, jako jsou například veřejné finance, rozpočtová politika a další. Poté se více zaměříme na rozpočet územních samosprávných celků. V této části se seznámíme s příjmy a výdaji rozpočtů územní samosprávy.

Praktická část bakalářské práce je zaměřena na zhodnocení politicko-rozpočtového cyklu v rozpočtech obcí v ČR. Nejdříve se seznámíme s analýzou hospodaření obce Praha, pro bližší představu o hospodaření obcí. Ukážeme, zda se v roce voleb do zastupitelstva obce mění saldo hospodaření obcí nebo zda se mění struktura výdajů obcí. Poté je provedena analýza politicko-rozpočtového cyklu ve 100 obcích v letech 200-2012, přičemž jsou

analyzovány salda rozpočtu, obecní příjmy a obecní výdaje. Pro zajištění komparability jsou data o rozpočtech obcí normalizována.

Na závěr bakalářské práce si shrneme nejdůležitější teoretická východiska, ke kterým jsme v průběhu jejího vypracování došli. Na základě analýzy bude splněn cíl bakalářské práce, ke kterému jsme v rámci praktické části došli.

2. Teorie politicko-rozpočtového a politicko-ekonomického cyklu

2.1. Teoretická východiska

Politicko-rozpočtový cyklus je definován jako opakované zneužití fiskální politiky vládami za účelem jejich znovuzvolení. Projevuje se snížením daňových příjmů či nárůstem veřejných výdajů v letech voleb, které mohou mít za následek zhoršení sald státních rozpočtů.

První teoretické modely politicko-rozpočtového cyklu byly publikovány na přelomu 80. a 90. let 20. století, které navázaly na výzkum tzv. politicko-ekonomického cyklu (Doležalová, 2014).

Teorie veřejné volby vychází z předpokladu, že vlády se chovají tak, aby získaly maximální počet hlasů v následujících volbách. Snaží se ovlivňovat hospodářský cyklus v zájmu svého znovuzvolení. Po volbách vláda sahá k restriktivní hospodářské politice, která způsobuje pokles inflace, avšak nezaměstnanost roste. Naopak před volbami dostávají „zelenou“ expanzivní makroekonomická opatření, které vedou k růstu inflace a ke klesající nezaměstnanosti.

Střídání těchto protikladných makroekonomických hospodářských politik, které souvisí s volebním cyklem a se snahou o zvolení nazýváme politicko-ekonomickými cykly (Jurečka a kol., 2013).

2.1.1. Nová politická ekonomie

Nová politická ekonomie je nejvhodnějším souhrnným termínem pro ekonomickou teorii politiky. Odlišuje se od ostatních institucionálních směrů v ekonomii zájmem o funkci veřejnoprávních norem regulujících politické trhy (ústava, zákon o střetu zájmu, Ústavní soud a jeho nařízení, zákon o zadávání veřejných zakázek apod.) (Gregor, 2005).

Nová politická ekonomie se zabývá podobory, mezi které patří výzkum politicko-rozpočtového cyklu. Tato ekonomie vznikla integrací tří přístupů, které dlouhou dobu existovaly vedle sebe bez většího kontaktu mezi sebou navzájem. Jednalo se o teorii racionálních očekávání, teorii racionální volby a teorii veřejné volby.

Tyto tři směry se vzájemně propojily v době, kdy byla nová politická ekonomie akceptována jako nový směr ekonomického myšlení. Odrazem byl posun výzkumu od prvopočáteční tvorby modelů politicko-ekonomického cyklu a snahy o jejich ověření k současné analýze politicko-rozpočtového cyklu.

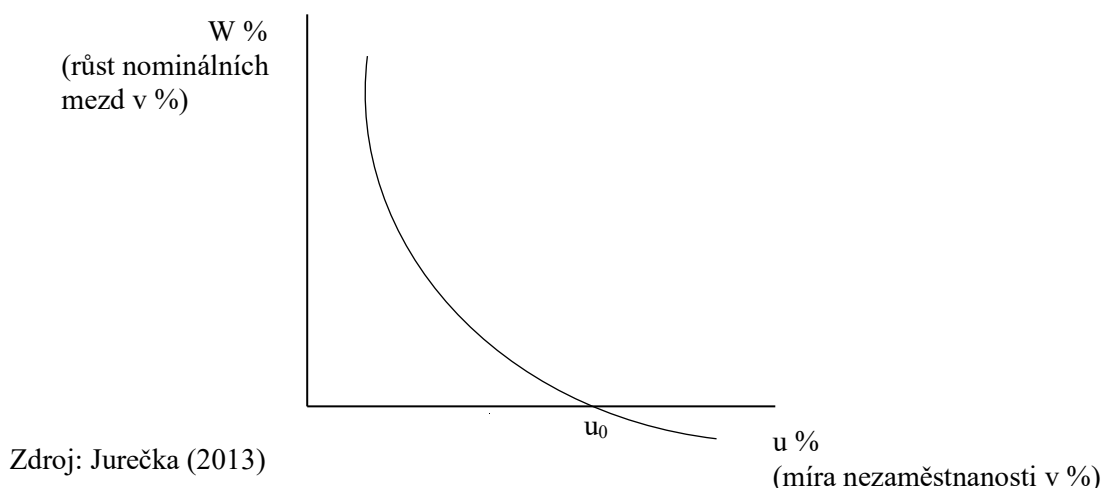
Teorie racionálního očekávání

Teorie racionálního očekávání byla zpracována ekonomem Robertem E. Lucasem (nositel Nobelovy ceny za ekonomii za rok 1995). Racionální očekávání je nejlepší možná předpověď, která je založená na všech dostupných informacích. Očekávání nevychází pouze z minulé zkušenosti, ale také z dnešních informací o pravděpodobném budoucím vývoji (Holman, 2011). Teorie měla zásadní vliv na interpretaci vztahu mezi inflací a nezaměstnaností, který byl znám pod názvem Phillipsova křivka (Doležalová, 2014).

Phillipsova křivka tvoří nepřímý úměrný vztah mezi mírou nezaměstnanosti a mírou nominálních mezd, který lze zobrazit klesající křivkou. Phillipsova křivka nese název po svém autorovi, kterým byl William Phillips. Z matematického hlediska lze Phillipsovu křivku vyjádřit vztahem: $w = -f(u)^1$ (Jurečka, 2013).

V obrázku 1 je popsána původní Phillipsova křivka, která zachycuje vztah mezi mzdovou inflací a nezaměstnaností. Nižší nezaměstnanost je spojena s vyšším růstem nominálních mezd.

Obrázek 2.1 Původní Phillipsova křivka

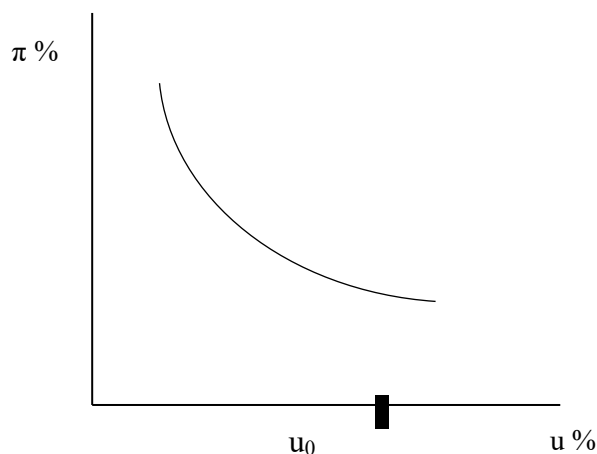

Krátkodobá Phillipsova křivka vyjadřuje vzájemnou substituci inflace a nezaměstnanosti a má „klasický“ klesající tvar. Dlouhodobá Phillipsova křivka je vertikála na úrovni přirozené míry nezaměstnanosti (Jurečka a kol., 2009). Vychází se z předpokladu racionálního očekávání, kde při tvorbě očekávané míry inflace subjekty používají dostupné

¹ w je míra růstu poklesu nominálních mezd a je funkcí míry nezaměstnanosti (u)

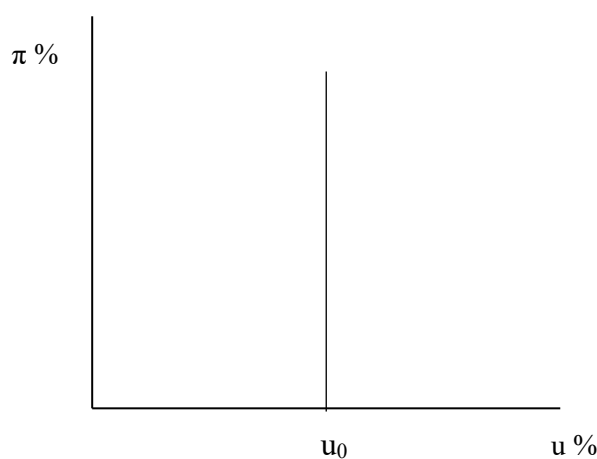
informace proměnných, tyto proměnné by mohly v budoucnu ovlivnit očekávanou míru inflace.

Obrázek 2.2 *Krátkodobá Phillipsova křivka*

Zdroj: Jurečka (2013)

Obrázek 2.3 *Dlouhodobá Phillipsova křivka*

Zdroj: Jurečka (2013)

Teorie racionální volby

Teorie racionální volby byla rozvíjena v rámci politologie. Měla za cíl analyzovat politické a společenské události či jevy (Doležalová, 2014). Jedinec se rozhoduje racionálně a volí vždy takovou možnost, která je mu nejvíce k užitku. Snaží se dosáhnout co nejlepších výsledků s co nejmenšími náklady. Kromě racionality voličů se vztahuje na politické strany, které racionálně mění své programy dle zájmů svých potencionálních voličů. V politologii je využívána ke studiu politických rozhodnutí a rozhodování v demokraciích (IPM, 2018).

Teorie veřejné volby

Teorie veřejné volby, která je označována jako ekonomická analýza politiky, analyzuje chování jednotlivých subjektů (voliči, politici, byrokracie, lobby), které na politickém trhu působí. Původní teorie veřejné volby staví na předpokladu, že se lidé nechovají racionálně jen v hospodářské, ale i v politické oblasti života a snaží se upokojovat své potřeby. Je to proces, kdy jsou tisíce individuálních preferencí kombinovány a slučovány do kolektivního rozhodnutí. Kolektivní rozhodnutí rozdělujeme do tří skupin, na rozhodnutí škodlivá, přerozdělovací a efektivní.

a) Škodlivá rozhodnutí

Škodlivá rozhodnutí zhoršuje postavení všech. U toho rozhodnutí si lidé pohorší a sníží se efektivnost. Například, když se vláda rozhodne ušetřit a neposkytovat prostředky na očkování proti nakažlivým nemocem nebo na infrastrukturu.

b) Přerozdělovací rozhodnutí

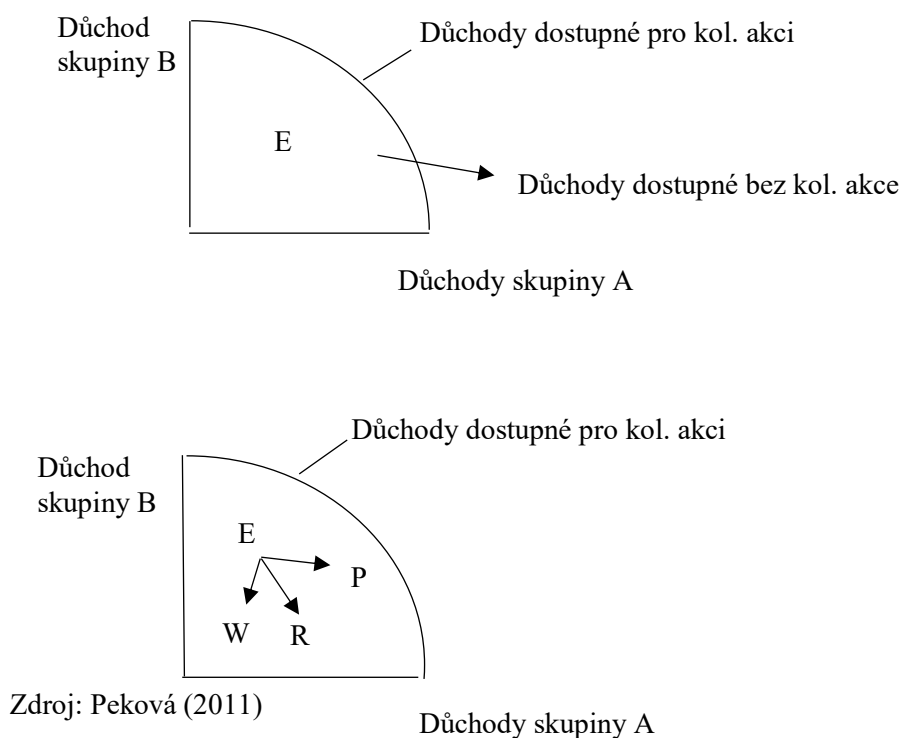
Přerozdělovací rozhodnutí vede k přesunu prostředků od jedné skupiny obyvatel k druhé skupině obyvatel. Příkladem může být přerozdělení důchodu mezi příjmovými skupinami. Vláda, tak rozhoduje o zdanění obyvatel, a to podle počtu dětí v rodině.

c) Efektivní rozhodnutí

Efektivnímu rozhodnutí se také říká Paretova zlepšení. Podle V. Pareta (1848-1923), italského sociologa a ekonoma, který efektivní rozhodnutí definoval jako rozhodnutí, které zlepšuje situaci (důchod, blahobyt) subjektů, aniž by se zhoršila situace subjektů jiných (Jurečka a kol., 2013).

V obrázku 4 je popsán charakter kolektivního jednání. Bod E je bodem laissez-faire („nechte nás být“) – nevměšovat, nezasahování ze strany státu. Pohyb z bodu E do bodu W představuje škodlivé rozhodnutí, všichni si pohorší. Je vládním selháním. Pohyb z bodu E do bodu R představuje redistribuční charakter rozhodnutí. Pohyb z bodu E do bodu P představuje rozhodnutí, které zlepší všem, je paretoefektivní.

Obrázek 2.4 *Charakter kolektivního vyjednávání*

Pro rozhodování je důležité stanovit pravidla rozhodování – hlasování. To znamená rozdělení hlasů, a podle čeho se rozhoduje o vítězném hlasu.

Významnými představiteli, kteří rozpracovali teorii veřejné volby jako samostatnou vědní subdisciplínu, se stali například K. J. Arow, A. Downs, G. Tullock, a další. Teorie zkoumá, jak vlády rozhodují o daních, o výdajích a dalších nástrojích státních zásahů do ekonomiky, také zkoumá zákonitosti politického systému rozhodování. Teorie veřejné volby má úzký vztah k teorii veřejných financí.

Rozhodování může být přímé i nepřímé. Přímé rozhodování znamená, kdy občané rozhodují přímo. V praxi se využívá jen zřídka, a to hlavně u zásadních záležitostí. V přímém rozhodování jednotlivec preferuje své individuální zájmy, podle kterých také rozhoduje. V demokratických zemích se využívá většinou nepřímá volba, a to prostřednictvím volených zástupců. Pro rozhodování je důležitý volební systém a způsob zastoupení rozhodovatelů z jednotlivých politických stran ve volených orgánech. Nepřímý způsob rozhodování je spojen s politickým systémem (Peková, 2011).

„K zamezení problémů jsou například v rámci nepřímého hlasování předem schvalovány jednací řady rozhodovacích institucí (parlamentů nebo jiných veřejných institucí). V rámci přímého hlasování může například dojít ke schválení neefektivních projektů z ekonomického hlediska.“ (Hamerníková, 2017, s. 29)

Využívají se dva základní systémy zastupitelské demokracie, kterými je poměrné zastoupení a většinové zastoupení. Hlavní přednost poměrného zastoupení je v tom, že ve voleném orgánu jsou zastoupeny i malé politické strany, které volil malý počet voličů. V tomto systému se také nacházejí nedostatky. Politický systém se skládá z mnoha malých politických stran. Zastupuje i malé strany a jejich vliv na rozhodování, které vede k nutnosti vytvářet koalice stran. Většinové zastoupení podporuje vznik velkých stran, slučování malých stran, které usnadňuje dosáhnout rozhodovacího kompromisu. Toto zastoupení vyhovuje většinové vládě, která je schopna prosadit schválení návrhů zákonů (Peková, 2011).

2.1.2. Politický cyklus

Termín politický cyklus, kterému dala skutečný smysl škola veřejné volby a která jej zasadila do teoretického rámce, ale pojem politický cyklus poprvé použil Michal Kalecki. Politický cyklus má vliv na průběh hospodářského cyklu, jehož délka je dána volebním obdobím. Cyklus se prosazuje i díky ideologickému zbarvení politických stran, které se střídají u moci. Levicové politické strany získávají hlasy od voličů s nižším příjmem. Pravicové strany mají větší podporu od voličů, kteří považují za závažnější problém inflaci (Holman, 2005).

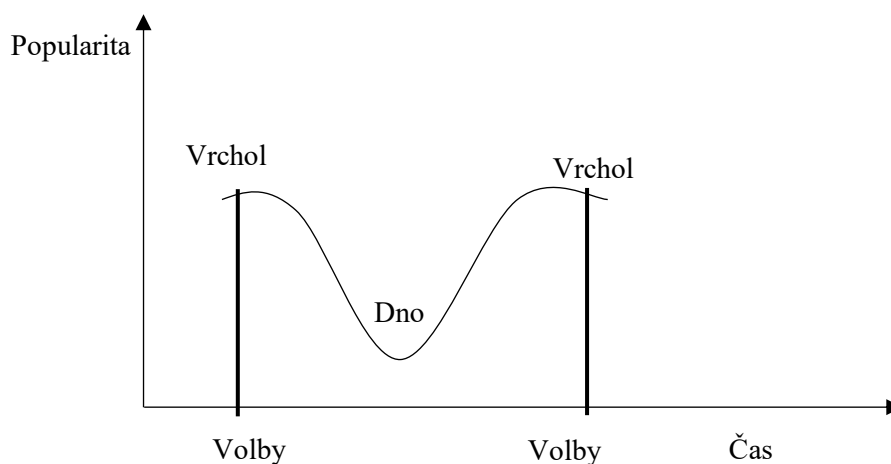
Politický cyklus, který trvá 4 roky, znamená cyklické střídání velikosti popularity v průběhu volebního období, se kterým souvisí přizpůsobování „populárních“ a „nepopulárních“ opatření. Rozpor mezi politickým a ekonomickým cyklem může vést k selhání efektivnosti hospodářské politiky. Tento rozpor pak vede k provádění neefektivních opatření vlády, a to především v mikro a makro sféře (Kliková a Kotlán, 2006).

Politický cyklus má dvě hlavní příčiny:

- snaha realizovat pozitivní opatření k datu voleb,
- nutnost řešit určité problémy bez ohledu na termín voleb (Slaný a kol., 2003).

V obrázku 5 je zobrazen politický cyklus. Tento graf zobrazuje chování politiků. Čím je termín voleb blíže, tím více politici srší aktivitou a provádí expanzivní politiku, a proto křivka stoupá nahoru. Politický cyklus má vrchol v době voleb a dno přibližně ke konci poloviny volebního období.

Obrázek 2.5 *Politický (volební) cyklus*

Zdroj: Slaný (2003)

Do politického cyklu zasahuje i ideologické pojetí jednotlivých politických stran. Rozlišujeme 3 skupiny politických stran:

- levicové strany,
- strany politického středu,
- pravicové strany.

2.2. Politicko-rozpočtový cyklus

Politicko-rozpočtový cyklus mapuje chování vlád v minulých volebních obdobích a odkrývá jejich tendenci podléhat krátkodobým volebním cílům.

V kapitole 2.1 bylo zmíněno, že v 90. letech 20. století přešel zájem výzkumníků od politicko-ekonomického cyklu k politicko-rozpočtovému cyklu. Příčiny přechodu výzkumu se nacházely ve dvou rovinách. První rovina spočívala v teoretickém výkladu ekonomie. Vycházela z teorie racionálních očekávání, která zpochybnila reálné efekty změn monetární politiky na hospodaření. Druhá rovina se odvíjela od praktické hospodářské politiky.

Praktická hospodářská politika se odvíjí z teoretické hospodářské politiky. Teoretická HP nabízí alternativní řešení, které slouží jako možné rozhodnutí pro praktickou HP. Hlavním rozdílem mezi teoretickou a praktickou HP je, že teoretická část nepřebírá za svá tvrzení odpovědnost v porovnání od praktické. Praktická je ovlivněna uplatněním politické moci a politickým oponováním, bere v úvahu nejen politickou, sociální a mezinárodní situaci, ale i souhlas či nesouhlas voličů.

V 90. letech začaly vznikat první modely, jejichž cílem bylo zachytit vzájemný vztah mezi jednotlivými fázemi politického cyklu a změnami ve fiskální politice vlád. Modely se soustředily na nejrůznější dimenze fiskální politiky, které mohly přispívat k selhání vlád.

2.2.1. Teoretické modely politicko-rozpočtového cyklu

Nejstarší teoretické modely politicko-rozpočtového cyklu byly publikovány ve studiích Rogoff and Sibert (1988) a Rogoff (1990). Tyto modely byly založeny na morálním hazardu politiků. Rogoff (1990) považoval ve svém modelu voliče za racionální jedince, také předpokládal, že ne všichni voliči rozhodují dokonalými informacemi o kompetentnosti vlády. Kompetentnost politiků byla schopnost prosadit překládané návrhy zákonů na půdě parlamentu. V souladu s předpoklady teoretického modelu se ověřovalo, zda je výskyt politicko-rozpočtového cyklu podpořen faktory, jako je například vyšší míra korupce nebo malá informovanost voličů.

Předpoklady Rogoffova teoretického modelu politicko-rozpočtového cyklu poskytly ekonomům dva důležité podněty k diskuzi. První část diskuze se týkala vymezení šíře kompetencí politiků, kteří se nacházeli u moci, kde jsou politici nuceni čelit problémům různorodé povahy. Politici nemohou přesně vědět, jakým problémům budou během funkčního období čelit. Druhá část diskuze se věnovala tomu, zda může opakovaná signalizace kompetencí politiku vzbuzovat u voličů důvěru. Rogoff, tak vycházel z předpokladu, že informace jsou vždy platné pro dané funkční období vlády.

Teoretický model politicko-rozpočtového cyklu, dle Alt and Lassen (2003), vychází z následujících předpokladů:

- politici zneužívají za účelem svého znovuzvolení pouze fiskální politiku,
- volební soutěž probíhá mezi dvěma politiky,
- politici se od sebe liší ideologií, kterou zastávají,
- velikost populace je konstantní,
- voliči jsou racionální,
- voliči při výběru politické strany zvažují jak kompetentnost politiků, tak jejich ideologické zaměření (Doležalová, 2014).

Na modely Rogoff a Sibert (1988) a Rogoff (1990) navázali Shi a Svensson (2002), Shi a Svensson (2006), Persson a Tabellini (2000). Modely Shi a Svenssona (2002) a Perssona a Tabelliniho (2000) mají za předpoklad problém morálního hazardu. Modely s adaptivním očekáváním jsou nazývány jako modely politicko-ekonomického cyklu

a modely s racionálním očekáváním jsou spíše modely politicko-rozpočtového cyklu a představují tak druhou generaci modelů. Shi a Svensson (2003) představují výhody modelů politicko-rozpočtového cyklu:

- předpoklad strategického chování na straně politiků a voličů,
- zaměření na fiskální nástroje, které politici kontrolují
- vláda ovlivňuje fiskální politiku před volbami.

2.3. Politicko-ekonomický cyklus

Ovlivnění průběhu politicko-ekonomického cyklu může být způsobeno tím, zda politickou scénu ovládá strana oportunistická nebo ideologická. Oportunistické strany preferují oslovit a získat všechny voliče, a to bez ohledu na jejich zařazení, snaží se toho docílit tak, že usilují o maximalizaci ekonomických efektů. Ideologické strany preferují voliče určité politické orientace a získávají je tím, že se snaží je oslovit návrhy řešení takových problémů, které tito voliči považují za nejpalčivější (Jurečka a kol., 2013).

Politicko-ekonomický cyklus je sledován na celostátní úrovni, kde modely sledují makroekonomické znaky problematiky, ale také se soustřeďují na chování politiků na místní nebo regionální úrovni, kde je zkoumán vliv volebního cyklu na jednotlivé části rozpočtu. Zkoumání takového vlivu politického cyklu na ekonomiku probíhá s různou intenzitou, a to již od 40. let 20. století (Sedmihradská, 2015).

Mezi účastníky politického trhu patří politici a voliči. V modelech pak rozlišujeme chování politiky a strany na oportunistické a ideologické, voliče pak rozlišujeme na racionální a neracionální (Slaný a kol., 2003).

Politici a voliči

Politici se snaží maximalizovat svůj užitek a usilují o své zvolení či znovuzvolení, jelikož chtějí být viděni a chtějí rozhodovat o věcech veřejných. Objevují se dvě situace, kde někteří politici nerespektují názory svých voličů a se ochotně přizpůsobují politické situaci. V druhé situace zas jiní raději riskují ztrátu svých volebních šancí, než by se zpronevěřili svým ideálům.

Voliči neboli občané očekávají, že představitelé, které volili budou preferovat a přijímat rozhodnutí v souladu s volebním programem. Tato rozhodnutí povedou k naplnění představ voličů, a to v důsledku zlepšení životních podmínek a k řešení dalších sociálně-ekonomických problémů (Jurečka a kol., 2013).

Racionální a neracionální voliči

U racionálních voličů dochází, že při svém rozhodování zvažují všechny dostupné informace, také hodnotí budoucí chování strany a její chování v minulosti. Voliči svá očekávání vytvářejí racionálně. Neracionální voliči jsou ti, kteří nesplňují uvedená kritéria racionálního voliče.

Vlády nemohou vyvolávat změny reálných veličin (produkce, zaměstnanost), ale mohou měnit nominální charakteristiky (inflaci, transfery) a to v modelech, kde vystupují racionální voliči. Naopak u neracionálních voličů může vláda ovlivňovat i reálné ekonomické ukazatele (Slaný a kol., 2003).

2.3.1. Volební systém

Volební systém je způsob, jakým se ve volbách určuje stanovení jednotlivých funkcí, jež jsou voleny, a to na základě hlasů voličů. Jedná se o souhrn organizačních, právních a politických pravidel, které zahrnují organizaci voleb a přeměnu volebních výsledků na jednotlivé mandáty. Volební systém lze rozdělit na:

- poměrný systém (mandáty jsou rozděleny mezi politické strany v určitém poměru). V ČR se tímto způsobem volí zástupci do Poslanecké sněmovny, obecních a krajských zastupitelstev a Evropského parlamentu,
- většinový systém (platí „vítěz bere vše“ a plnou moc získá kandidát, jenž dosáhl absolutní většiny). V ČR se tímto způsobem volí zástupci do Senátu,
- smíšený volební systém (část mandátů je obsazována na základě většinového volebního systému, část na základě poměrného volebního systému) (IPM, 2013).

Členové zastupitelstev obcí jsou voleni tajným hlasováním, a to na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva. Funkčním obdobím zastupitelstev obcí je čtyřleté a počet jejich členů je v rozmezí od 5 do 55 členů. Celkové výsledky voleb do zastupitelstev obcí vyhlašuje Státní volební komise. Pokud by nedošlo ke zvolení zastupitelstva obce, vyhlásí se dodatečné volby, opakované volby nebo opakované hlasování, a to z důvodu nedostatečného počtu kandidátů, neplatnost voleb a další (Pavlíček a kolektiv, 2011).

2.3.2. Teoretické modely politicko-ekonomického cyklu

Příčinnou modelu racionálního politicko-ekonomického cyklu je jeho dočasná nesouměrnost informací o skutečné výkonnosti politiků. Volič vnímá snížení daní, zvýšení

transferů nebo zvýšení výdajů, ale není schopen hned určit, nakolik se jedná o důsledek vyšší výkonnosti politiků. Modely racionálního očekávání předpokládají, že hlavní příčinou politicko-ekonomického cyklu je, že vláda má informace o své výkonnosti dříve než volič (Sedmihradská, 2015).

Rozdělení stran na oportunistické a ideologické a voličů na racionální a neracionální dává možnost popsat čtyři typy modelů politicko-ekonomického cyklu. Jsou to:

1. Model s oportunistickými stranami a neracionálními voliči – Nordhausův model
2. Model se oportunistickými stranami a racionálními voliči – racionální oportunistický model
3. Model s ideologickými stranami a neracionálními voliči – Hibbsův model
4. Model s ideologickými stranami a racionálními voliči – racionální ideologický model

Tabulka 2.1 *Typy modelů politicko-ekonomického cyklu*

		Politické strany	
		Oportunistické	Ideologické
Voliči	Racionální	Racionální oportunistický model	Racionální ideologický model
	Neracionální	Nordhausův model	Hibbsův model

Zdroj: vlastní tvorba

Nordhausův model

Nordhausův model je historicky prvním modelem a pochází z roku 1975. Funguje za následujících podmínek:

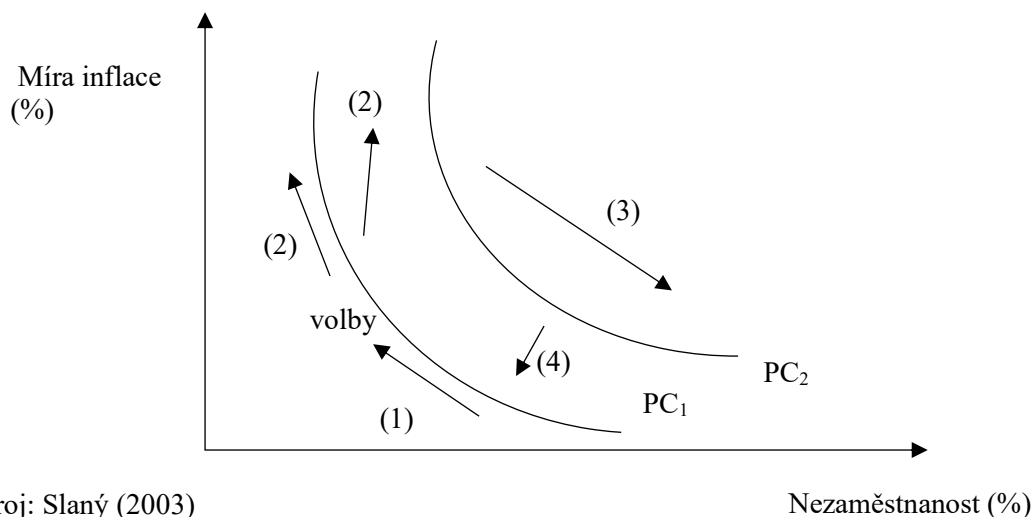
- ekonomika je popsána Phillipsovou křivkou (PC),
- inflační očekávání jsou přizpůsobivá,
- inflace je přímo kontrolována politiky,
- politici jsou oportunističtí,
- voliči uvažují „retrospektivně“ – hodnotí vládu podle vývoje, nikoliv podle očekávání,
- termín voleb je dán.

Díky neracionalitě voličů je vláda schopna ovlivnit vývoj nejen nominální, ale i reálné ekonomické veličiny. Nordhaus sleduje vývoj produktu, a to jako veličinu inverzní k nezaměstnanosti. Před volbami se vláda snaží vytvořit podmínky pro rychlejší ekonomický růst (provázený poklesem nezaměstnanosti), díky tomu získává popularitu a hlasy voličů (Slaný a kol., 2003).

Nordhaus (1975) modeloval v před a povolebním období rozhodování mezi inflací a nezaměstnaností. Podle Nordhause existuje očekávaný rámec prováděné politiky v průběhu volebního cyklu, kdy po úsporné hospodářské politice následuje expanze těsně před volbami (Sedmihradská 2015).

Obrázek 6 popisuje Nordhausův model, kde PC_1 , PC_2 znamená Phillipsovy křivky období 1 a 2. Označení 1 znamená důsledky předvolební expanze snižující nezaměstnanost a zvyšující inflaci. 2 je povolební inflační růst a přechod na vyšší PC (změna inflačních očekávání). 3 znamená restriktivní politiku k potlačení inflace s následným dopadem na růst nezaměstnanosti. 4 je přechod na nižší PC a počátek předvolební expanze.

Obrázek 2.6 Nordhausův model

Zdroj: Slaný (2003)

Racionální oportunistický model

Jedná se o skupinu modelů vytvářených od roku 1986, za nimiž stojí řada autorů (K. Rogoff, A. Sibert, T. Persson, G. Tabellini). Výchozí předpoklady jsou následující:

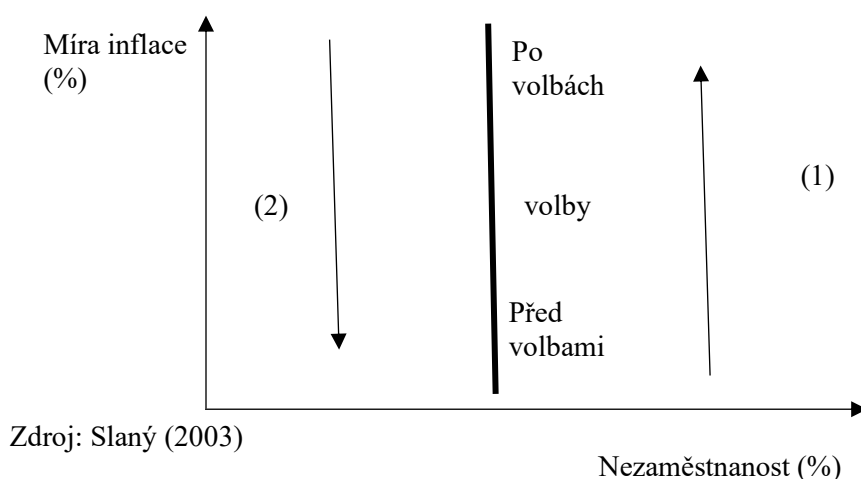
- ekonomika je popsána Phillipsovou křivkou,
- inflační očekávání jsou racionální,
- inflace je přímo kontrolována politiky,
- politici jsou oportunističtí,

- voliči volí takového kandidáta, od něhož racionálně očekávají maximální užitek,
- termín voleb je dán.

S racionálními voliči vláda nemůže ovlivňovat reálné veličiny. Mezi jedinou pohyblivou veličinu na volebním cyklu patří inflace. V důsledku expanzivní předvolební politiky dochází k tomu, že inflace roste a v důsledku mezivolební restrikce se inflace snižuje.

Obrázek 7 popisuje racionální oportunistický model, kde je vyjádřena dlouhodobá Phillipsova křivka. Označení 1 znamená rostoucí inflaci jako důsledek předvolební expanzivní politiky. 2 je pokles inflace v důsledku mezivolební restrikce.

Obrázek 2.7 *Racionální oportunistický model*

Hibbsův ideologický model

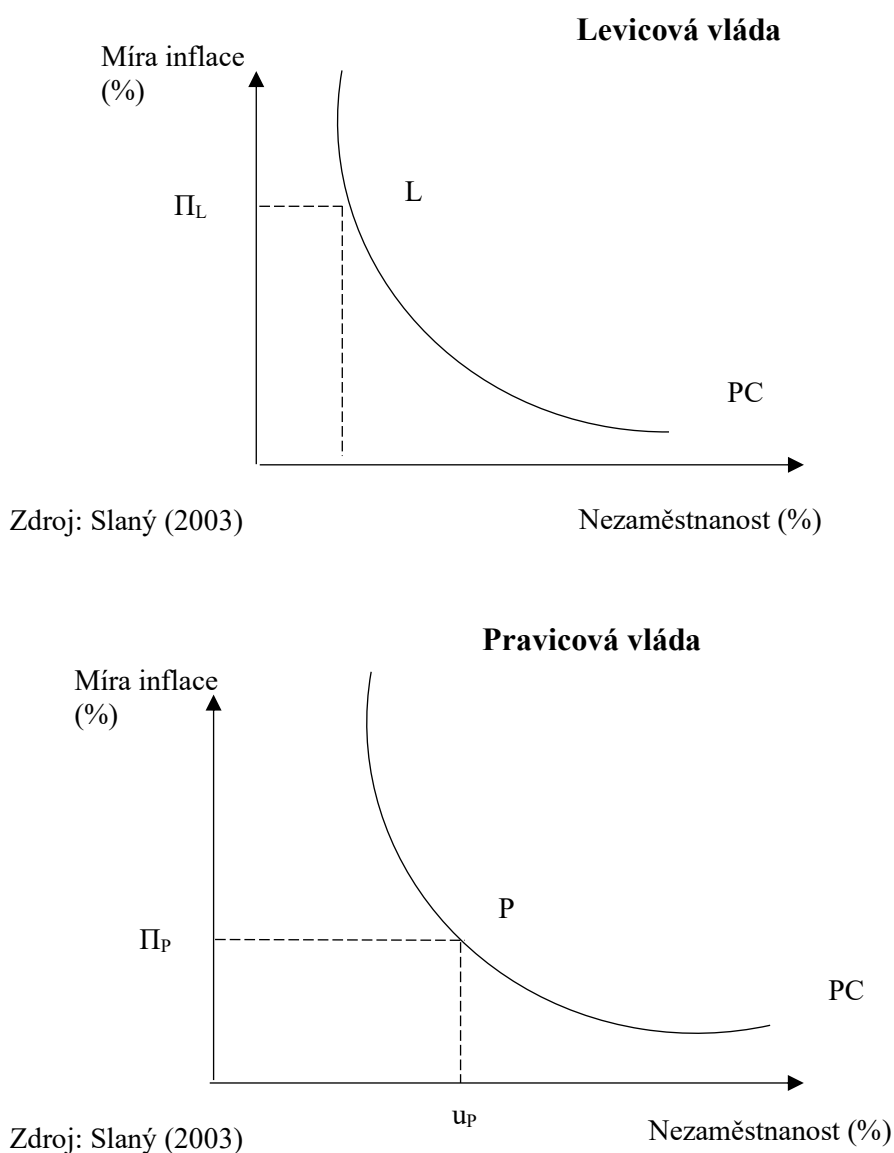
Model vytvořil v roce 1977 Američan Douglas Hibbs Jr. V Hibbsově modelu se poprvé setkáme s pojmem ideologické strany (levicové strany se zaměřují na odstranění nezaměstnanosti, naopak pravicové se zaměřují na omezení inflace). Výchozí předpoklady jsou následující:

- ekonomika je popsána Phillipsovou křivkou,
- inflační očekávání jsou přizpůsobivá,
- inflace je přímo kontrolována politiky,
- politici jsou ideologičtí v tom smyslu, že různé strany maximalizují různé cíle,
- voliči si uvědomují ideologické rozdíly stran a volí tu, která jim nabízí přitažlivější politiku,
- termín voleb je dán.

Voliči se chovají neracionálně, podobně jako v Nordhausově modelu, kde tvoří svá očekávání adaptivně a při popisu modelu lze využít krátkodobou PC. Vládnoucí vláda se snaží udržovat zvolenou míru inflace, ale vzhledem ke sklonu PC i zvolené tempo růstu a míru nezaměstnanosti.

Obrázek 8 popisuje Hibbsův ideologický model, kde Π_P je míra inflace pravicového programu a Π_L je míra inflace levicového programu. L znamená cílový stav ekonomiky levicové vlády a P cílový stav ekonomiky pravicové vlády.

Obrázek 2.8 *Hibbsův ideologický model*

Racionální ideologický model

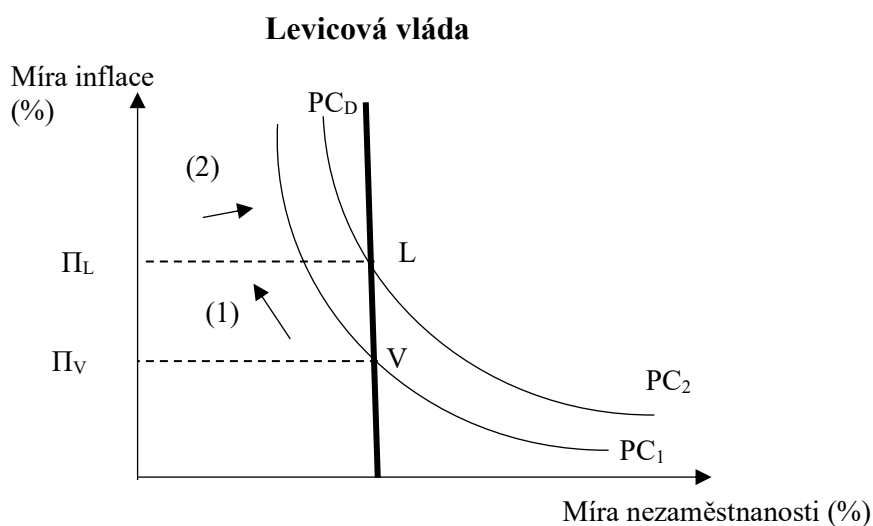
Racionálně ideologický model se od Hibbsova modelu odlišuje předpokladem o racionalitě voličů. Vychází z předpokladů:

- ekonomika je popsána Phillipsovou křivkou,
- inflační očekávání jsou racionální,
- inflace je přímo kontrolována politiky,
- politici jsou ideologičtí v tom smyslu, že různé strany maximalizují různé cíle,
- voliči si uvědomují ideologické rozdíly stran a volí tu, která jim nabízí přitažlivější politiku,
- termín voleb je dán.

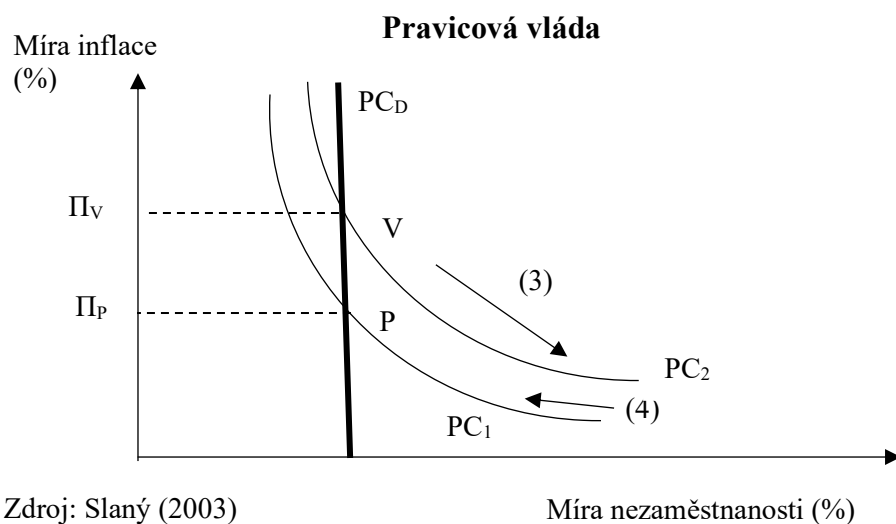
Racionalita voličů se vyskytne tak, že zcela změní chování vlád a příčinou racionálního chování voličů mají výkyvy veličin sklon vracet se na přirozenou míru. Vláda může docílit výkyvům reálných veličin pouze krátkodobě, a to jenom na začátku svého prvního volebního období. V dalších letech těmto výkyvům zabrání racionalita voličů (Slaný a kol., 2003).

V obrázku 9 je popsán racionální ideologický model, kde je označována krátkodobá Phillipsova křivka při očekávané inflaci. Označení PC_D vyjadřuje skutečnou Phillipsovou křivku. 1 je hospodářská politika levice před volbami, 4 je hospodářská politika pravice před volbami, 2 a 3 je přirozené přizpůsobení.

Obrázek 2.9 Racionální ideologický model

Zdroj: Slaný (2003)

Graf vlevo popisuje chování levicové strany, kdy expanzivní předvolební politika přináší růst inflace. Efekt je pouze krátkodobý a racionalita voličů posune Phillipsovu křivku na vyšší hladinu a míru nezaměstnanosti posune na svoji přirozenou hodnotu.

Graf vpravo popisuje předvolební politiku pravicových stran. Opatření, která provádí pravicová vláda, vedou ke snížení míry inflace. Phillipsova křivka se posune na nižší hladinu a míra nezaměstnanosti se vrátí na svoji přirozenou hodnotu.

3. Systém obecních rozpočtů a financování obcí v ČR

3.1. Teoretická východiska

3.1.1. Veřejné finance

Veřejné finance lze označit jako peněžní vztahy, které ovlivňují tvorbu, rozdělení a použití peněžních fondů orgánů státu, územní samosprávy, státních podniků a ostatních veřejných organizací. Hovoříme tedy o veřejných financích jako o rozhodování na základě veřejné volby, jedná se o podstatnou roli veřejného sektoru, představují veřejný zájem, slouží k uspokojování potřeb veřejnosti a pracují na principech nenávratnosti, neekvivalentnosti a nedobrovolnosti.

Hlavní roli veřejných financí hrají články, které lze také nazývat jako veřejné rozpočty. Veřejné rozpočty obsahují jednotlivé rozpočty, ze kterých se financují jak realizační, tak transferové platby, či rozpočty, do kterých tyto platby plynou. Veřejné rozpočty tvoří: státní rozpočet, rozpočty územní samosprávy, rozpočty státních podniků, rozpočty veřejných organizací a rozpočty státních účelových fondů.

Tyto veřejné rozpočty jsou sestavovány na jedno rozpočtové období, které odpovídá kalendářnímu roku. Na veřejný rozpočet lze pohlížet jako na:

- peněžní fond,
- účetní bilanci,
- finanční plán,
- nástroj veřejné politiky

O peněžním fondu hovoříme tehdy, když každý veřejný rozpočet tvoří peněžní prostředky, se kterými nakládá. Jedná se o centralizovaný peněžní fond, a to na úrovni státu a o decentralizovaný peněžní fond na úrovni územní samosprávy. Každý peněžní fond se skládá ze své příjmové a výdajové stránky, proto označujeme veřejný rozpočet jako účetní bilanci.

U veřejného rozpočtu je důležitý finanční plán na rozpočtové období, hovoří se tedy o tokové veličině. Rozpočet představuje nástroj veřejné politiky, který se jedná především o nástroj rozpočtové politiky, která se zaměřuje na plnění definice účetní bilance (Hejduková, 2015). Veřejný rozpočet může být účinným nástrojem při řízení a rozhodování, a proto, aby byl účinný musí předkládat informace o účelu navrhované činnosti a zdrojích, které mají být vynaloženy (Rosenbloom, 2009).

3.1.2. Rozpočtová politika

Rozpočtová politika je definovaná jako druh veřejné politiky, a která patří mezi jeden z nástrojů k realizaci veřejných politik. Prostřednictvím rozpočtové politiky dochází k získávání veřejných zdrojů (příjmová stránka rozpočtové politiky), a to na financování jednotlivých cílů veřejných politik ze soustavy veřejných rozpočtů (výdajová stránka rozpočtové politiky) (Maaytová, Ochrana, Pavel a kolektiv, 2015).

Cílem rozpočtové politiky je odstranění negativních důsledků mikroekonomických a mimoekonomických tržních selhání. V rámci rozpočtové politiky vláda preferuje funkci alokační a redistribuční. K této rozpočtové politice lze přiřadit jak pojetí klasické, které preferuje alokační funkci veřejných financí, tak pojetí kolektivistické, pro které je důležitá preference fiskální funkce redistribuční. V těchto situacích se stát snaží vyrovnávat rozpočtové hospodaření, ať už úspěšně, či neúspěšně (Dvořák, 2008).

3.1.3. Rozpočtová skladba

Jedná se o peněžní operace, které souvisejí s plněním úkolů územních samosprávných celků a jsou členěny rozpočtovou skladbou. Rozpočtová skladba je definovaná jako členění bankovních a jiných účtů. Rozpočtová skladba se řídí zásadami:

- zásada jednotnosti – uplatňuje se v celém systému veřejných rozpočtů,
- zásada závaznosti – má danou strukturu a formát,
- zásada dlouhodobé stability třídění – je potřeba upravovat s velkým zřetelem na spolehlivost a relevantnost získávaných informací,
- „cash“ princip – členění příjmů a výdajů,
- „brutto“ princip – příjmy a výdaje jsou zachyceny v hrubém vyjádření,
- zásada kompatibility – rozpočet musí být sladěn s našimi i mezinárodními účetními a statistickými standardy,
- zásada srozumitelnosti – informace nejsou pouze pro úzký okruh odborníků, ale pro širokou skupinu občanské veřejnosti (Lorenc, Kašpárková, 2016).

Rozpočtová skladba obsahuje třídění příjmů a výdajů z těchto hledisek:

- odpovědnosti neboli kapitolní,
- druhové – umožňuje propojení na účetnictví. Týká se všech peněžních operací, které třídí až na jednotlivé položky,
- odvětvové – na jaký účel jsou finanční prostředky vydávány,
- konsolidační (Peková, Pilný, Jetmar, 2005).

Odpovědnostní neboli kapitolní třídění

Pro obce a kraje je toto třídění nepovinné, ale povinně se vztahuje ke státnímu rozpočtu. Třídění vyjadřuje odpovědnost správců kapitol – ministerstev a ústředních orgánů za hospodaření s rozpočtovými prostředky. Příjmy a výdaje se z hlediska odpovědnostního třídí na kapitoly státního rozpočtu. Mezi kapitoly státního rozpočtu patří například Kancelář prezidenta republiky, Senát Parlamentu, Ministerstvo obrany, Ministerstvo financí, Ministerstvo vnitra, Český statistický úřad, a další (Lorenc, Kašpárková, 2016).

Druhové třídění

Druhové třídění je definováno jako základní systém třídění v rozpočtové skladbě. Třídí operace do tří základních okruhů, a to na:

- příjmy,
- výdaje,
- financování

Druhové třídění příjmů se dělí na dvě základní podskupiny, a to na vlastní příjmy, jak běžné, tak kapitálové a přijaté dotace. Příjmy se člení do čtyř tříd:

- Třída 1. Daňové příjmy,
- Třída 2. Nedaňové příjmy,
- Třída 3. Kapitálové příjmy,
- Třída 4. Přijaté dotace

Výdaje obsahují nenávratné platby a poskytované návratné půjčky. Do výdajů nejsou zahrnované převody finančních prostředků, splátky dluhopisů, nákup akcií a dluhopisů za účelem zhodnocení. Výdaje se člení do dalších tříd, a to:

- Třída 5. Běžné výdaje,
- Třída 6. Kapitálové výdaje

Zvláštní postavení má:

- Třída 8. Financování – do této třídy patří pohyby bankovních účtů a peněžních fondů. Třída 8 obsahuje čtyři podseskupení položek, které se odlišují především časem, a to na krátkodobé a dlouhodobé, a také se odlišují podle způsobu financování (z tuzemska a ze zahraničí).

Odvětvové třídění

Odvětvové třídění se člení na nenávratné výdaje podle skupin. V ČR se třídí do šesti skupin s podrobnějším tříděním uvnitř jednotlivých skupin:

- zemědělství a lesní hospodářství a rybářství (zemědělská a potravinářská činnost a rozvoj, správa v zemědělství a další),
- průmyslová a ostatní odvětví hospodářství (průmysl, stavebnictví, obchod a služby, doprava, vodní hospodářství, spoje, ostatní činnosti související s průmyslovým hospodářstvím),
- služby pro obyvatelstvo (vzdělávání a školské služby, kultura, církve a sdělovací prostředky, tělovýchova a zájmová činnost, zdravotnictví, bydlení, komunální služby a územní rozvoj, ochrana životního prostředí a ostatní činnosti související se službami pro obyvatelstvo),
- sociální věci a politika nezaměstnanosti (dávky a podpory v sociálním zabezpečení, politika zaměstnanosti, sociální služby a společné činnosti v sociálním zabezpečení a politice zaměstnanosti),
- bezpečnost státu a právní ochrana (obrana, civilní připravenost na krizové stavy, bezpečnost a veřejný pořádek, právní ochrana, požární ochrana a integrovaný záchranný systém),
- všeobecná veřejná správa a služby (státní moc, státní správa, územní samospráva a politické strany, jiné veřejné služby a činnosti, finanční operace a ostatní činnosti) (Peková, Pilný, Jetmar, 2005).

Konsolidační třídění

V tomto třídění se třídí výdaje, které jsou vynakládány uvnitř soustavy veřejných rozpočtů a ostatních veřejných peněžních fondů a příjmy, které vznikají uvnitř soustavy. Jedná se tedy o příjmy a výdaje, které nejsou vyjádřené již v druhovém třídění a tyto příjmy a výdaje se člení podle stupňů konsolidace. Stupněm konsolidace se rozumí okruh veřejných rozpočtů a ostatních veřejných peněžních fondů, mezi kterými peněžní převody představují na jedné straně výdaje a na druhé straně jejich příjmy (Lorenc, Kašpárková, 2016).

3.1.4. Rozpočtová soustava

Rozpočtová soustava tvoří důležitou součást finančního systému. Tento finanční systém je závislý na politickém a územním uspořádání státu, také na velikosti veřejného sektoru. Rozpočtovou soustavou se rozumí soustava veřejných rozpočtů a institucí, které

zabezpečují jak tvorbu, rozdělování, užití, tak i kontrolu jednotlivých toků finančních prostředků, a to v rámci dané soustavy (Hamerníková a Maaytová, 2010).

Rozpočtovou soustavou se rozumí:

- soustava peněžních fondů,
- soustava rozpočtových vztahů uvnitř rozpočtové soustavy,
- soustava orgánů a institucí – mezi těmito orgány a institucemi mají významné postavení ministerstvo financí, daňové úřady, v ČR finanční úřady a finanční ředitelství.

Soustava peněžních fondů

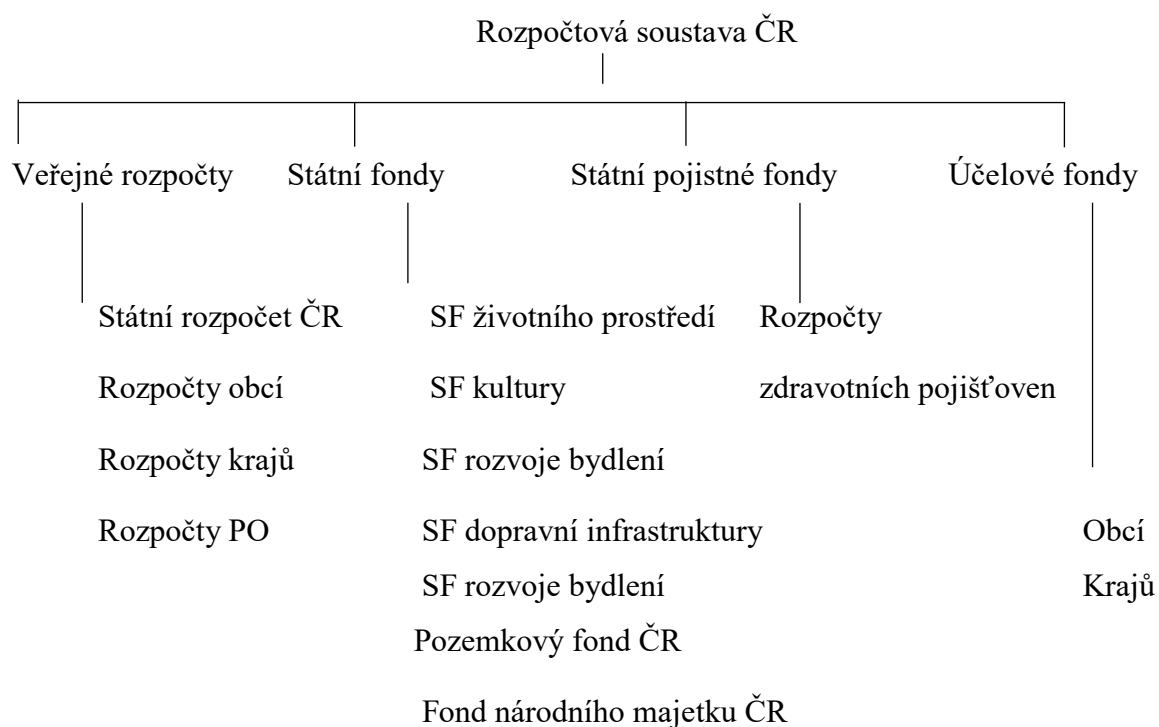
Soustava peněžních fondů, o které se také hovoří jako o člancích rozpočtové soustavy.

Patří zde:

- soustava veřejných rozpočtů – jedná se o státní rozpočet na ústřední vládní úrovni a také o decentralizované rozpočty na nižších vládních úrovních včetně územní samosprávy. Tyto rozpočty se vytvářejí a používají povinně,
- soustava mimorozpočtových fondů – toto hospodaření je dobrovolné a patří zde státní fondy (státní zemědělský intervenční fond, státní fond životního prostředí, státní fond kultury, státní fond dopravní infrastruktury, státní fond rozvoje bydlení), mimorozpočtové fondy ZÚSC (měst a obcí), mimorozpočtové fondy VÚSC (na úrovni krajů),
- rozpočty veřejnoprávních neziskových organizací – tyto příspěvkové organizace jsou zřizované státem a územní samosprávou, veřejnoprávních podniků ve veřejném sektoru (Peková, Pilný a Jetmar, 2005).

V obrázku 10 je popsána Rozpočtová soustava v ČR, a to s dělením na veřejné rozpočty, státní fondy, státní pojistné fondy a účelové fondy.

Obrázek 3.1.1 *Rozpočtová soustava ČR*

Zdroj: Peková (2005)

3.2. Rozpočet územních samosprávných celků

3.2.1. Územní samospráva

Samospráva je spolu se státní správou součástí užšího pojetí veřejné správy, jedná se o správu vlastních záležitostí. Jejím nositel jsou jiné subjekty než stát a člení se na územní a zájmovou. K zájmové samosprávě patří profesní komory a vysokoškolská samospráva a územní samospráva představuje obce a kraje (Vrabková, 2016).

Územní samospráva vykonává veřejnou správu na území menším, než je stát, a to je na základě stanovené působnosti či jiných podmínek. Územní samospráva plní dvě základní funkce, a to: samosprávnou a přenesenou působnost.

Samosprávná neboli samostatná působnost, zabezpečuje potřeby svých občanů, které můžeme označit za místní či oblastní veřejné statky. Přenesená působnost neboli výkon státní správy zabezpečuje pro občany i některé veřejné statky, které mají podobu národních statků (Peková, Pilný, Jetmar, 2005). Mezi územní samosprávné celky se řadí obce a vyšší územní samosprávné celky (kraje) (Hejduková, 2015).

Jedná se o územní samosprávu, která je samostatná, nezávislá a svobodná sebespráva územní společnosti občanů, která je vykonávaná společenstvím. Máme dvě územní společenství občanů, které rozlišuje Ústava, a to na obecní společenství a krajské

společenství. Obecní společenství se jedná o občany, kteří mají pobyt na území obce a jsou státními občany České republiky. Společenstvím občanů obcí, kteří přináležejí ke krajům se mluví o krajském společenství (Pavlíček a kolektiv, 2011).

Ústava stanovuje, že stát může zasahovat do činnosti územních samosprávných celků, pokud to vyžaduje ochrana zákona, a to jen způsobem který je stanovený zákonem. Podle Ústavy jsou obce a kraje veřejnoprávními korporacemi, které hospodaří podle svého rozpočtu nebo samostatně spravovány zastupitelstvy, kterým je vymezeno vydávat obecně závazné vyhlášky (Vrabková, 2016).

Obec patří mezi základní územní samosprávný celek a územní jednotku státu, tento celek je vymezený hranicemi obce. V Ústavě ČR a v zákoně o obcích jsou obsaženy postavení, funkce a úkoly obcí. Obec je definovaná jako veřejnoprávní korporace, která se rozkládá na jednom nebo několika katastrálních územích. Každá obec je obsažena ve správním obvodu okresu a také v územním obvodu. Obec plní úkoly, a to ve veřejném zájmu, pečuje o všestranný rozvoj svého území a také o potřeby svých občanů. Mezi základní druhy obcí patří:

- obce, které nejsou městy,
- města, která získala statut města v minulosti,
- obce s pověřenými obecními úřady a obce s rozšířenou působností,
- statutární města (například Kladno, Mladá Boleslav, Liberec, Ostrava, Brno a další),
- hlavní město Praha (Peková, Pilný, Jetmar, 2005).

3.2.2. Územní rozpočty

Rozpočet je finančním plánem, který slouží k finančnímu a hospodářskému řízení subjektu. Je tvořen na jedno rozpočtové období a mezi základní funkce rozpočtu patří zabezpečení veřejných potřeb. Rozpočet patří mezi základní pilíř hospodaření územních samosprávných celků a jeho základním úkolem je co nejefektivněji použít finanční zdroje, a to tak aby bylo dosaženo úkolů daného subjektu.

Mezi územní rozpočty patří:

- rozpočty obcí a měst,
- rozpočty krajů,
- rozpočty regionálních rad,
- rozpočty dobrovolných svazků obcí (Lorenc, Kašpárková, 2016).

Územní rozpočty jsou:

- decentralizované peněžní fondy, které se tvoří, rozdělují a používají na principu nenávratnosti (neexistuje nárok na vrácení), neekvivalence (neexistuje zde přímá vazba) a nedobrovolnosti (subjekty jsou povinny platby odvádět),
- účetní bilance, která bilancuje příjmy a výdaje rozpočtu,
- rozpočtový plán schválený zastupitelstvem,
- nástroje obecní a regionální politiky, které slouží k splnění volebních programů obce (Peková, Pilný a Jetmar, 2005).

Rozpočet se tvoří jako vyrovnaný, ale také může být schválen i jako přebytkový, a to tehdy, když příjmy daného roku jsou určeny k použití v dalších letech. Rozpočet může být také schválen jako schodkový, tento schválený schodek je možné uhradit některými z možností:

- finančními prostředky z minulých let,
- kontokorentním úvěrem (čerpáním běžného účtu do záporného stavu),
- smluvně zabezpečenou půjčkou, úvěrem,
- prodejem finančních aktiv.

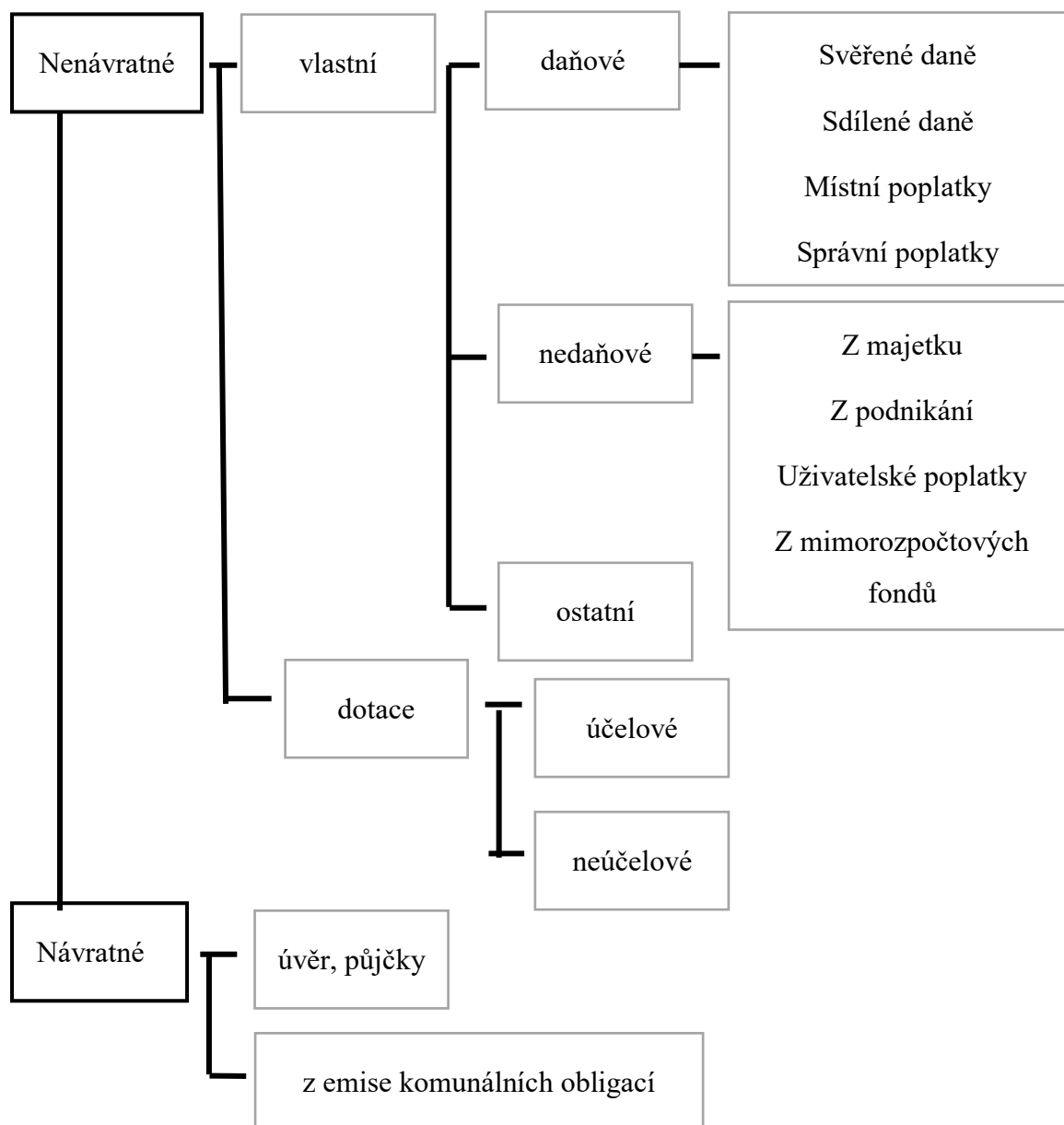
Schodkový rozpočet nemůže být schválen, pokud nebude možné, aby schodek byl finančně krytý. Existuje zde zásada vyrovnanosti rozpočtu, a to z hlediska dlouhodobého. To znamená, že rozpočet může být deficitní z hlediska krátkodobého, ale schodek by měl být vyrovnán přebytkem jiných rozpočtových období. Další důležitou zásadou je princip jednotnosti, to znamená, že příjmy i výdaje rozpočtu jsou vyhodnocovány a předkládány současně. V rozpočtu musí být schvalovány operace, které jsou podřízeny rozpočtovému hospodaření, ale nelze určitou část vědomě vyjmout. Lze to označit za princip univerzality.

Pokud v průběhu rozpočtového procesu obce není rozpočet schválen před 1. lednem rozpočtového roku, tak se rozpočtové hospodaření v době do schválení rozpočtu řídí pravidly rozpočtového provizoria. Toto rozpočtové provizorium slouží k tomu, aby nedošlo k narušení plynulosti hospodaření obce a o pravidlech rozpočtového provizoria rozhoduje zastupitelstvo obce. Tyto pravidla lze stanovit jako obecné pravidlo, ve kterém jsou stanoveny příjmy a výdaje obce za trvání rozpočtového provizoria. Po schválení tohoto rozpočtu se výdaje a příjmy rozpočtového provizoria stávají příjmy a výdaji rozpočtu po jeho schválení.

3.2.3. Příjmy rozpočtů územní samosprávy

Příjmy rozpočtu obce se mohou členit stejným způsobem jako u veřejného rozpočtu. Mezi nejdůležitější příjmy územních rozpočtů patří příjmy nenávratné, které jsou největší částí příjmů obcí.

Obrázek 3.2.1 Příjmy rozpočtu obce

Zdroj: Peková (2005)

Nenávratné příjmy lze dělit na vlastní a na dotace. Vlastní dále členíme na daňové, nedaňové a ostatní. Nejdříve se popíše členění daňových příjmů, které patří do třídy 1.

Daňové příjmy

Daňové příjmy členíme na:

- daň z příjmů, zisku a kapitálových výnosů – do skupiny 11 patří:
 - daně z příjmů fyzických osob (111),
 - daň z příjmů právnických osob (112),
- daně ze zboží a služeb v tuzemsku – do skupiny 12 patří:
 - obecné daně (121) - například daň z přidané hodnoty,
 - zvláštní daně a poplatky (122 a 123) - například spotřební daň, daň z elektřiny, daň z pevných paliv, audiovizuální poplatky,
- daně a poplatky z vybraných činností a služeb – do skupiny 13 řadíme:
 - daně a poplatky z provozu motorových vozidel (132) - například daň silniční,
 - poplatky a odvody v oblasti životního prostředí (133),
 - místní poplatky (134) - například poplatek ze psů, poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt, poplatek ze vstupného,
 - ostatní odvody (135) - například odvod z loterií a podobných her, odvod za státní dozor,
 - správní poplatky (136) – například poplatek za zápis do registru vozidel, poplatek za ověřování listin a podpisů,
 - poplatky na činnost správních úřadů (137),
- daně a cla za zboží a služby ze zahraničí – do skupiny 14 patří:
 - daně a cla za zboží a služby (140) – například clo
- majetkové daně – do skupiny 15 patří:
 - daně z majetku (151) – například daň z nemovitých věcí
 - daně z majetkových a kapitálových převodů (152) – například daň dědická, daň darovací,
- ostatní daňové příjmy.

Dalším členěním nenávratných příjmů jsou nedaňové příjmy, které patří do třídy 2. Nedaňové příjmy jsou především příjmy z občanskoprávních vztahů, kterými se rozumí příjmy organizace za to, že splnila nebo splní povinnost něco dát, něco konat, něčeho se zdržet nebo něco strpět ve prospěch toho, kdo platí.

Nedaňové příjmy

Nedaňové příjmy členíme na:

- příjmy z vlastní činnosti a odvody přebytků organizací s přímým vztahem – do skupiny 21 patří:
 - příjmy z vlastní činnosti (211) – podseskupením položek se rozumí příjmy za zpoplatnění veřejné služby poskytované obcí nebo příjmy související s užíváním vlastního majetku (příjmy z poskytování služeb, z prodeje zboží, příjmy se školného, mýtné),
 - odvody přebytků (212) – například odvody příspěvkových organizací
 - příjmy z pronájmu majetku (213) – účtují se zde příjmy z nájmu (pronájem pozemků, pronájem z movitých věcí),
 - výnosy z finančního majetku (214) – patří zde příjmy, které mají povahu výnosů z finančního majetku (například příjmy z úroků, kurzové rozdíly v příjmech),
- přijaté sankční platby a vratky transferů – do skupiny 22 řadíme:
 - přijaté sankční platby (221) – například přijaté od státu, krajů a obcí
 - přijaté vratky transferů a ostatní příjmy z finančního vypořádání předchozích let (222)
- příjmy z prodeje nekapitálového majetku a ostatní nedaňové příjmy – do skupiny 23 patří:
 - příjmy z prodeje krátkodobého a drobného dlouhodobého majetku (231)
 - ostatní nedaňové příjmy (232) – například přijaté neinvestiční dary.

Kapitálové příjmy jsou obsaženy ve třídě 3. Spolu se třídou 1 a 2 jsou nejdůležitějším zdrojem financování. Z časového hlediska nemívají pravidelný charakter.

Kapitálové příjmy

Do kapitálových příjmů patří:

- příjmy z prodeje dlouhodobého majetku a ostatní kapitálové příjmy – do skupiny 31 řadíme:
 - příjmy z prodeje dlouhodobého majetku (311) - příjmy z prodeje pozemků (pole, louky, zahrady), příjmy z prodeje ostatního hmotného dlouhodobého majetku,

- ostatní kapitálové příjmy (312) – například přijaté dary na pořízení dlouhodobého majetku, přijaté příspěvky na pořízení dlouhodobého majetku,
- příjmy z prodeje dlouhodobého finančního majetku – do skupiny 32 patří:
 - příjmy z prodeje dlouhodobého finančního majetku (320) – například příjmy z prodeje akcií, příjmy z prodeje dluhopisů (Lorenc a Kašpárková, 2016).

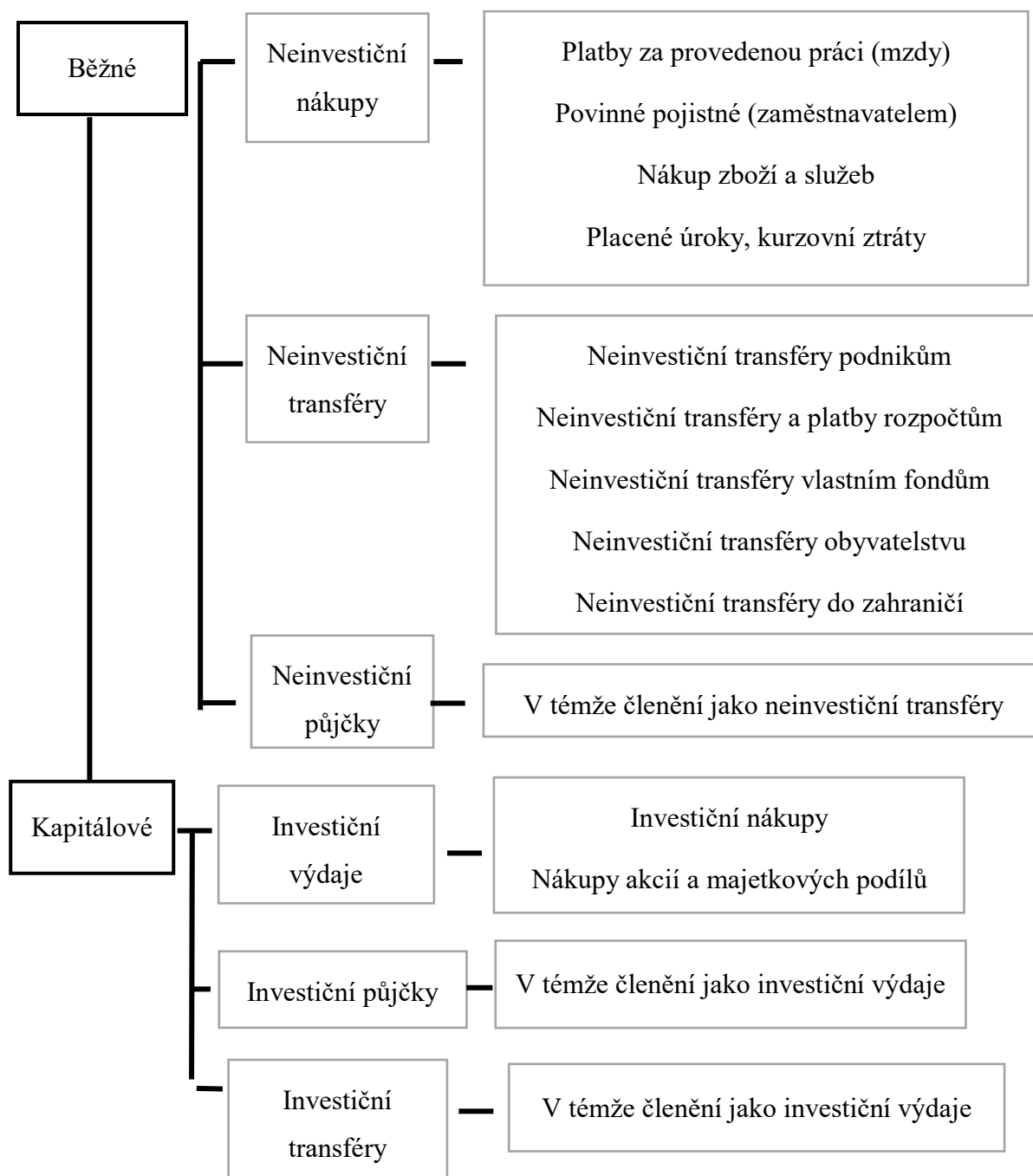
Dotace

Obce jsou finančně nesoběstačné, a proto potřebují finanční prostředky z rozpočtové soustavy, a to především ze státního rozpočtu. Dotace patří mezi důležitou část příjmů rozpočtů obce. Účelové dotace ze státního fondů mohou získávat obce, jsou to především dotace kapitálové povahy. Dotace rozdělujeme na běžné a kapitálové. Obcím jsou poskytované dotace schváleny zákonem o státním rozpočtu, z kapitoly všeobecné pokladní správy, z kapitol jednotlivých ministerstev, z Národního fondu a dalších. Jsou jim poskytované jako dotace účelové nebo neúčelové (Peková, 2005).

3.2.4. Výdaje rozpočtů územní samosprávy

Výdaje se člení stejným způsobem jako u ostatních rozpočtů. Mezi důležité členění výdajů, a to z hlediska rozpočtového plánování patří: plánované a neplánované. Protože územní samospráva není soběstačná, proto musí určitý článek územní samosprávy respektovat rozpočtové omezení.

Obrázek 3.2.2 *Výdaje rozpočtu obce*

Zdroje: Peková (2005)

Mezi členění veřejných výdajů patří alokační, redistribuční a stabilizační výdaje. Alokační výdaje zahrnují výdaje na nákup služeb, výdaje na financování čistých a smíšených veřejných statků. Tyto alokační výdaje tvoří největší skupinu výdajů, které mohou být běžné nebo kapitálové (Peková, 2005). Běžné výdaje se týkají provozních činností.

Běžné výdaje

Mezi běžné výdaje patří:

- platy a podobné a související výdaje – do skupiny 50 zahrnujeme:
 - o platy (501),
 - o ostatní platby za provedenou práci (502) – například odstupné, ostatní osobní výdaje, odměny členů zastupitelstva obcí a krajů,
 - o povinné pojistné placené zaměstnavatelem (503),
 - o mzdové náhrady (505),
- neinvestiční nákupy a související výdaje – do skupiny 51 patří:
 - o nákupy materiálu (513) – například potraviny, ochranné pomůcky, léky a zdravotnický materiál, knihy, učební pomůcky,
 - o úroky a ostatní finanční výdaje (514) – úroky vlastní, kurzové rozdíly ve výdajích,
 - o nákup vody, paliv a energie (515) – například teplá voda, plyn, pevná paliva,
 - o nákup služeb (516) – například poštovní služby, služby telekomunikací, nájemné,
 - o ostatní nákupy (517) – například opravy a udržování, programové vybavení, cestovné, pohoštění,
- neinvestiční transfery obyvatelstvu – do skupiny 54 patří:
 - o sociální dávky (541),
 - o náhrady placené obyvatelstvu (542) – například náhrady z úrazového pojištění, náhrady povahy rehabilitace,
 - o ostatní neinvestiční transfery obyvatelstvu (549) – například stipendia žákům, studentům, dary obyvatelstvu,
- neinvestiční transfery do zahraničí – do skupiny 55 patří:
 - o neinvestiční transfery mezinárodním organizacím a nadnárodním orgánům (551),
 - o neinvestiční transfery cizím státům (552),
 - o ostatní neinvestiční transfery do zahraničí (553) – například peněžní dary do zahraničí,
- neinvestiční půjčené prostředky – do skupiny 56 patří:
 - o neinvestiční půjčené prostředky podnikatelským subjektům (561),

- neinvestiční půjčené prostředky neziskovým a podobným organizacím (562) – například obecně prospěšným společnostem, spolkům, církvím a náboženským společnostem,
- neinvestiční půjčené prostředky příspěvkovým a podobným organizacím (565) – například příspěvkovým organizacím, vysokým školám,
- neinvestiční půjčené prostředky obyvatelstvu (566).
- ostatní běžné výdaje

Dalším členění alokačních výdajů jsou kapitálové výdaje, které směřují na modernizaci a rozšíření obecní infrastruktury.

Kapitálové výdaje

Mezi kapitálové výdaje patří:

- investiční nákupy a související výdaje – do skupiny 61 patří:
 - pořízení dlouhodobého nehmotného majetku (611) – například programové vybavení, ocenitelná práva,
 - pořízení dlouhodobého hmotného majetku (612) – například budovy, haly a stavby, stroje, přístroje a zařízení, dopravní prostředky,
 - pozemky (613)
- nákupy akcií a majetkových podílů – do skupiny 62 řadíme:
 - například nákup akcií, majetkových podílů,
- investiční transfery – do skupiny 63 patří:
 - investiční transfery podnikatelským subjektům (631),
 - investiční transfery neziskovým a podobným organizacím (632) – například obecně prospěšným společnostem, spolkům, církvím a náboženským společnostem,
 - investiční transfery veřejným rozpočtům (633) – například státnímu rozpočtu, státním fondům, státním finančním aktivům,
 - investiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně (634) – například obcím, krajům,
 - investiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím (635),
- investiční půjčené prostředky – do skupiny 64 patří:
 - investiční půjčené prostředky podnikatelským subjektům (641),
 - investiční půjčené prostředky neziskovým a podobným organizacím (642),

- investiční půjčené prostředky veřejným rozpočtům ústřední úrovně (643),
- ostatní kapitálové výdaje (Lorenc a Kašpárková, 2016).

4. Zhodnocení politicko-rozpočtového cyklu v rozpočtech obcí v ČR

4.1. Rešerše literatury

Výzkum politicko-rozpočtového cyklu je podložen celou řadou studií. V různých skupinách zemí byla odhalena přítomnost politicko-rozpočtového cyklu, které se od sebe lišily ekonomickou vyspělostí (Shi and Svensson, 2006), rozvinutostí demokracie (Brender and Drazen, 2004, Brender and Drazen, 2006 a Brender and Drazen, 2007), nastavením politického systému (Persson et al., 2003, Persson et al., 2006), efektivitou fiskální politiky (Alt and Lassen, 2003, Benito and Bastida, 2009), nebo nástroji k jejímu vynucení (Rose, 2005, Mink and de Haan, 2005, Donahue and Warin, 2006), apod.

Shi a Svensson (2006) zkoumají 85 vyspělých i rozvíjejících se zemí a analyzované období je mezi rokem 1975–1995. Z této studie vyplývá, že politicko-rozpočtový cyklus se vyskytuje jak v zemích s rozvinutou ekonomikou, tak i v zemích rozvojových či rozvíjejících se, to se projevuje jak na výdajové, tak na příjmové stránce státního rozpočtu.

Alt and Lassen (2003) věnovali svou pozornost transparentnosti při nakládání s veřejnými prostředky. Zdůraznili, že voliči odhadují schopnosti politiků u moci, a to z důvodů neznalosti velikosti vládních výpůjček před volbami. Jejich výsledky analýzy potvrdily, že když země mají vyšší fiskální transparentnost, tak mají v roce konání voleb nižší deficity a přispívají tak méně k zadlužení státu. K těmto výsledkům dospěli také Benito and Bastida (2009).

Brender and Drazen (2004) realizovali výzkum v 106 demokratických zemích. Zaměřili svou pozornost na zneužití fiskální politiky vládou. U tohoto výzkumu se jednalo o ekonomickou vyspělost zemí, úroveň demokracie, typ ústavního systému, předčasné stanovení data voleb či jejich načasování. Autoři zjistili, že politicko-rozpočtový cyklus závisí na délce po kterou v nich demokracie trvá a nezávisí na stupni ekonomického rozvoje zemí.

Persson et al. (2003) se zajímali o problematiku institucionálního nastavení politických systémů. Vytvořili model, který se věnoval většinovému a poměrnému volebnímu systému a jejich vlivu na sestavování vlád, kde většinový volební systém vytváří velké, silné politické strany a u poměrného volebního systému je tomu naopak. Ke stejným výsledkům dospěli i ve své studii Persson et al. (2006).

Rose (2005) prokázal, že v zemích, které dbaly na dodržování zákonů (vyrovnaný rozpočet, zákaz přenášení rozpočtových deficitů do dalších let), se politicko-rozpočtový

cyklus vytratil. Existenci politicko-rozpočtového cyklu v členských zemích Evropské unie se zabývala studie Mink and de Haan (2005) nebo Donahue and Warin (2006). Jejich výsledky byly nejednoznačné a důvodem bylo porušování pravidel členů Evropské unie (Doležalová, 2014).

Při vzniku politicko-rozpočtového cyklů i ve vyspělých zemích hrají roli podmiňující faktory. Tento cyklus může být podmíněn stupněm rozvoje dané země, institucionální kvalitou, stářím demokracie, úrovni demokracie, konstitučními pravidly, fiskálními pravidly apod.

Maximalizace šancí znovuzvolení je cílem politiků, a to předpokládají modely politického chování. Podle teorie politicko-ekonomického cyklu, se politici snaží o ovlivnění ekonomiky, aby získali hlasy ve volbách. Modely racionálního očekávání předpokládají, že vláda má informace o své výkonnosti dříve než voliči. Vláda je výkonná, pokud poskytne služby co nejlevněji, a to podle modelu Rogoffa a Sibertové (1988). Podle jednotlivých kroků v modelu, je patrné, že voliči se dozvědí cenu za poskytnuté veřejné služby až po volbách. Tento model předpokládá, že vláda ovlivňuje voliče snižováním daní. Autoři uvádějí, že voliči vnímají daně a běžné výdaje před volbami, ale investiční výdaje vnímají až po volbách.

Voliči vnímají investiční výdaje již před volbami, a to je model který použili Veiga a Veiga (2007) při zkoumání politicko-ekonomického cyklu na úrovni obcí v Portugalsku. Jedná se především o hmotné investiční výdaje jako je například stavba školy, oprava kostela nebo rekonstrukce místní komunikace, kterých si voliči všimnou.

Na politicko-ekonomický cyklus na místní úrovni nahlíží zcela jinak izraelský autor Jacob Rosenberg (1992). Politikové se mohou rozhodnout, že se nebudou snažit o znovuzvolení, ale pomocí veřejných výdajů si po skončení volebního období zajistí místo v soukromém sektoru. To znamená, že politici, kteří nebudou usilovat o znovuzvolení, budou zacházet s výdaji nezodpovědněji než ti, kteří o se ucházejí o přízeň voličů.

4.2. Použité metody

4.2.1. Metoda komparace

Předpokladem této metody je přesnost metod jako je pozorování, popis a měření. Mezi základní pravidly pro komparaci patří:

- definice objektu komparace,
- určení cíle komparace,

- stanovení kritérií pro vlastní analýzu objektů a vymezení vztahu k časové ose.

U definice objektu si musí výzkumník ujasnit, zda hodlá srovnávat jevy téže kategorie. Také si musí ujasnit, zda chce srovnávat jevy stabilní, nebo jestli klade důraz na jejich dynamický charakter. Druhý krok je definice cílů. Většinou se snaží dojít k rozpoznání shod a rozdílů mezi objekty. Definicí, podle které se budou jevy či procesy srovnávat, rozumíme stanovení kritérií pro analýzu, která je posledním krokem metody komparace.

Rozlišujeme komparaci diachronní, to znamená, že je vázaná na časovou osu, při níž se vychází z analýzy v jednom konkrétním časovém úseku. Pro začátečníky je snadnější synchronní komparace, jelikož komparace diachronní je považována za obtížnější. Mezi výhodu synchronní komparace je, že umožňuje vymežit odlišnosti, které jsou spojené s prostorovým výskytem prvků (Dvořák a kolektiv, 2014).

Pro možnost komparace více měření o různých škálách lze využít celou řadu technik. Například standardní skóre je využíváno, když je potřeba vyjádřit naměřené hodnoty vůči celému souboru, nebo srovnat výsledky více měření na různých škálách, které mají různé průměry a rozptyly. Jelikož by při použití hrubých dat (hrubých skóre) měly hodnoty s vyšším průměrem a rozptylem vyšší váhu, a více by tak ovlivnily výsledek. Jedná se o lineární transformaci čísel z původně zjištěných hodnot (hrubé skóre) tak, aby výsledné rozložení mělo požadované vlastnosti.

Nejčastěji se v rámci standardizace dat využívá tzv. z-skóre, což je skóre s průměrem 0 a směrodatnou odchylkou 0. Z-skóre lze vypočítat pomocí vzorce 4.1

$$Z = \frac{x_i - \mu}{\sigma}, \quad (4.1)$$

kde x_i je původní číslo (hrubé skóre), μ je původní průměr a σ je původní směrodatná odchylka.

4.3. Analýza hospodaření obcí

Tato část bakalářské práce se bude zabývat analýze hospodaření obcí v období let 2000-2012. Bude se snažit porovnat, jaký vliv mají volby do zastupitelstva na hospodaření obcí a jak se mění výdajová struktura 100 největších obcí ve volebních a nevolebních letech.

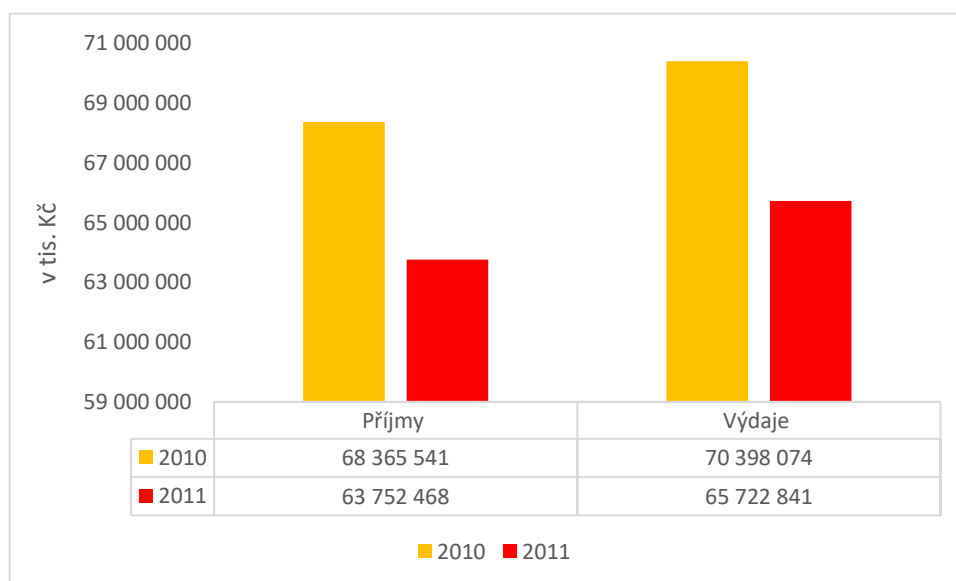
Pro bližší představu o hospodaření obcí bude nejprve pro představu popsán vývoj příjmů a výdajů v Praze, jelikož Praha patří mezi největší obec České republiky s 1 281 milionů obyvatel.

4.3.1. Hospodaření obce Praha

V této části jsou porovnány výdaje a příjmy ve volebních a nevolebních letech, a to v roce 2010 a 2011, kdy v roce 2010 se konaly volby do zastupitelstva obce.

V grafu 1 můžeme vidět souhrnný rozpočet v Praze. Z grafu lze vyčíst, že v roce 2010, kdy se konaly volby byly, jak příjmy, tak i výdaje vyšší oproti roku 2011. Rozdíl příjmů se pohybuje kolem 4 613 073 tis. Kč a rozdíl výdajů je kolem 4 675 233 tis. Kč.

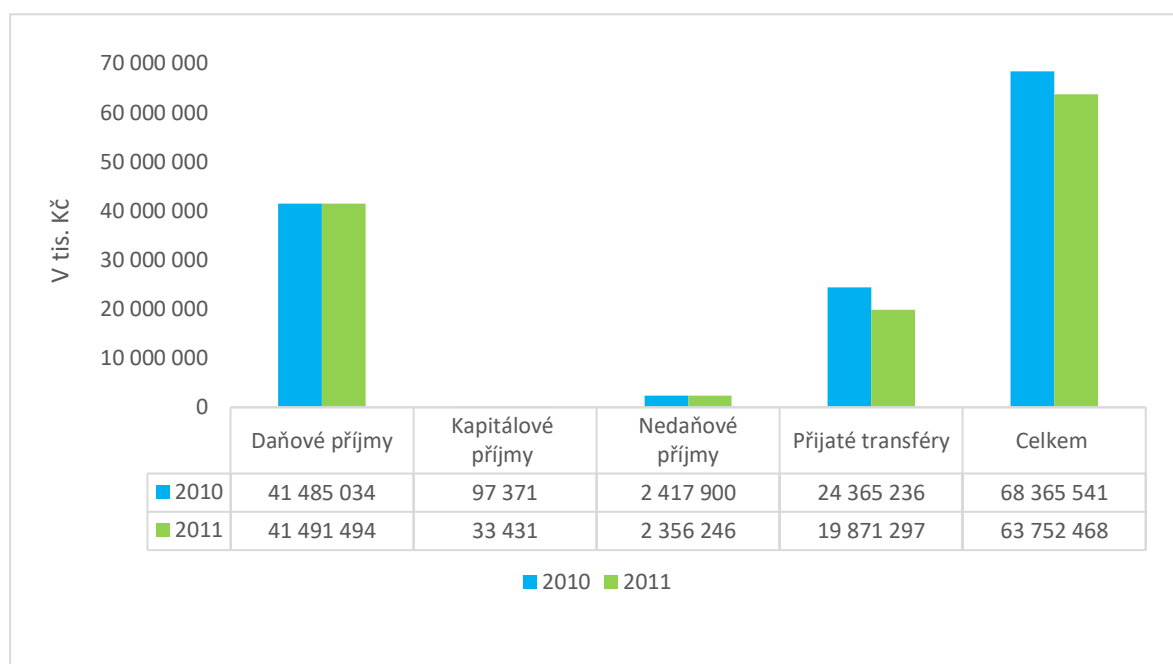
Graf 4.3.1 *Souhrnný rozpočet Prahy v letech 2010 a 2011*

Zdroj: Monitor (2013), vlastní zpracování

V grafu 2 jsou zobrazeny jednotlivé druhy příjmů. Z grafu lze vyčíst, že největší rozdíl byl u dotací a u kapitálových příjmů. U kapitálových příjmu v roce 2010 to byly příjmy z prodeje dlouhodobého finančního majetku, a to prodej akcií, který se v roce 2011 neobjevil. Přijaté transfery byly v roce 2010 větší než v roce 2011, a to z důvodu velkého nárustu neinvestičních přijatých transferů.

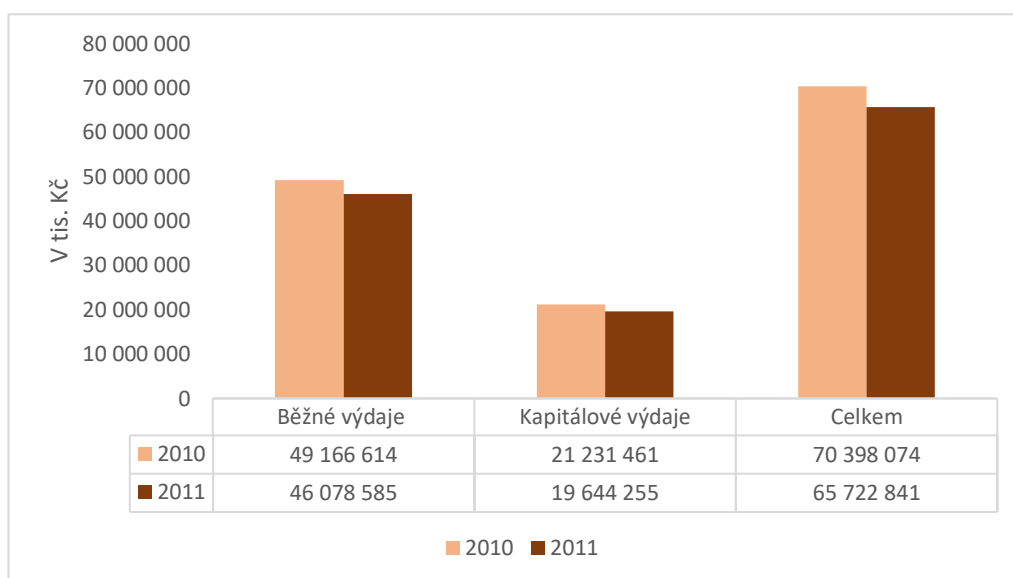
Graf 4.3.2 Příjmy rozpočtu Prahy v letech 2010 a 2011

Zdroj: Monitor (2013), vlastní zpracování

V grafu 3 lze vyčíst, že jak běžné, tak i kapitálové výdaje byly v roce 2010 vyšší než v roce 2011. V běžných výdajích v roce 2010 byly například vyšší neinvestiční půjčené prostředky a ostatní neinvestiční výdaje a to o 657 752 tis. Kč. Mezi tyto ostatní neinvestiční výdaje patří například rezervy (silnice, mateřské školy, základní školy), výdaje jinde nezařazené (pitná voda, záležitosti vodního hospodářství, základní umělecké školy). U kapitálových výdajů se některé položky v roce 2011 zvýšily oproti roku 2010, například investiční půjčené prostředky (příspěvkovým organizacím, právnickým osobám). Mezi položku kapitálových výdajů patří položka ostatní kapitálové výdaje (výdaje na bytové hospodářství, silnice, základní školy a další), která v roce 2010 byla 4 513 tis. Kč. U této položky došlo ke snížení a to na 0 Kč. v roce 2011.

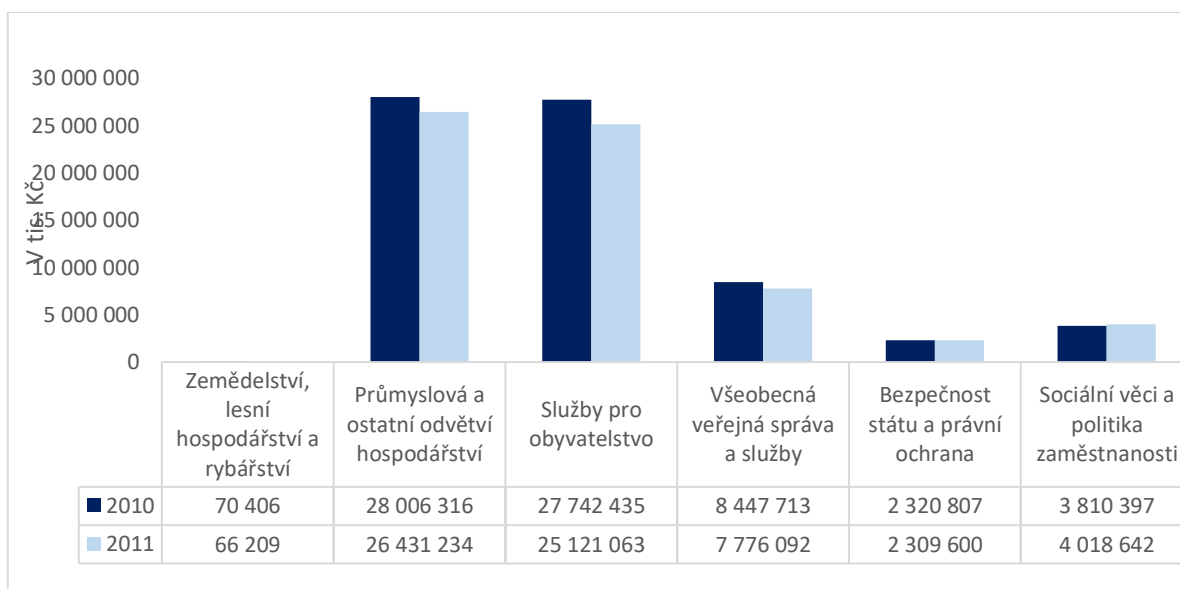
Graf 4.3.3 Výdaje rozpočtu Prahy v letech 2010 a 2011

Zdroj: Monitor (2013), vlastní zpracování

V podrobnějším grafu číslo 4 o výdajích Prahy, lze vyčíslit, že největší byly položky v roce 2010, a to služby pro obyvatelstvo, průmyslová a ostatní odvětví hospodářství.

Graf 4.3.4 Podrobnější výdaje Prahy v letech 2010 a 2011

Zdroj: Monitor (2013), vlastní zpracování

Ve volebním roce 2010 byly v Praze větší příjmy než výdaje a tím pádem došlo k většímu schodku. Praha nejvíce financovala do služeb pro obyvatelstvo, a největší částka byla do vzdělávání. Schodek v roce 2010 činil -2 032 534 tis. Kč. Důvodem mohou být volby, ale jedná se pouze o srovnání dvou let a je třeba srovnat více let a více obcí. V porovnání s volbami v roce 2002 a 2006 v Praze, došlo v roce 2006 ke stejné situaci jako v roce 2010,

kde výdaje byly vyšší než příjmy, takže došlo ke schodku. Jen v roce 2002 byly příjmy větší než výdaje, takže obec Praha dosáhla přebytku.

4.3.2. Hospodaření největších obcí

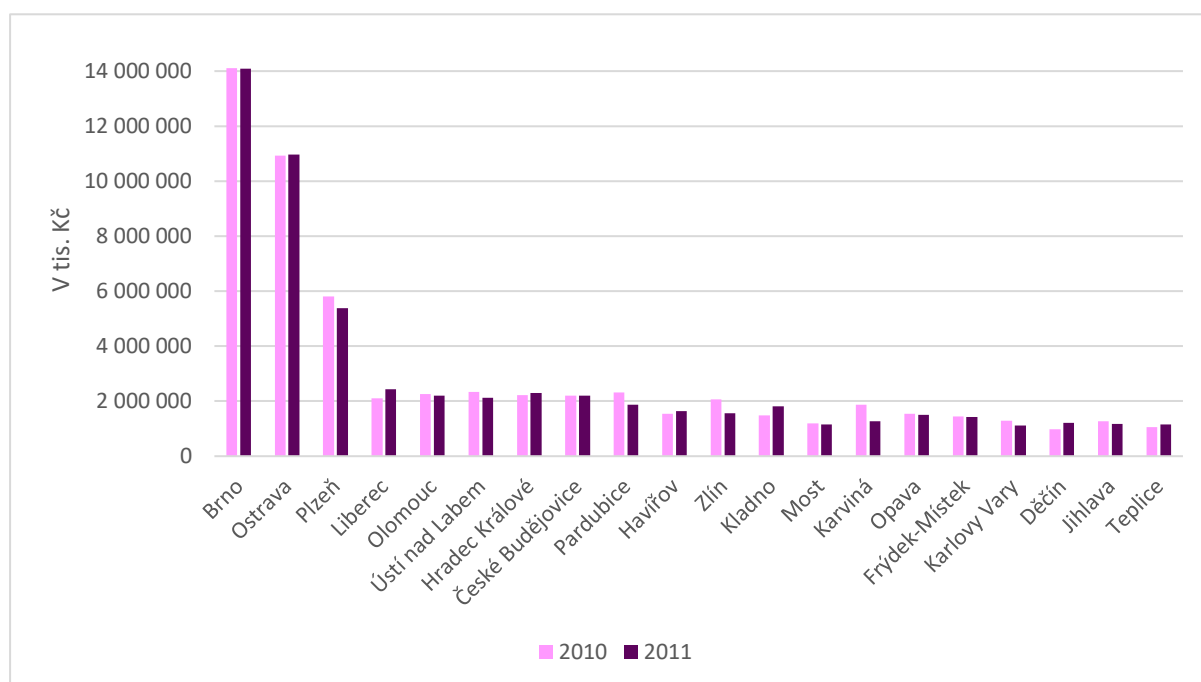
V této kapitole bude popsán pro bližší porovnání o hospodaření obcí vývoj příjmů a výdajů 20 největších obcí.

V grafu 5 jsou zobrazeny příjmy 20 největších obcí. Z grafu lze vyčíst, že největší příjmy byly v Brně, Ostravě a v Plzni. V Brně činily příjmy 14 101 391 tis. Kč v roce 2010 a v roce 2011 byly o trochu nižší, kde činily 14 091 426 tis. Kč. V Ostravě byly příjmy 10 922 767 tis. Kč. v roce 2010 a v roce 2011 se příjmy zvýšily, a to na 10 974 071 tis. Kč. V Plzni byly příjmy 5 811 610 tis. Kč. v roce 2010 a v roce 2011 došlo ke snížení příjmů, a to na 5 387 280 tis. Kč. Největší rozdíl mezi rokem 2010 a 2011 byl v Pardubicích, ve Zlíně, v Kladnu a v Karviné.

V Pardubicích byly příjmy větší v roce 2010, a to z důvodu vyšších nedaňových a kapitálových příjmů. Především nedaňové příjmy byly větší, a to především položka přijatých splátek půjčených prostředků (například od příspěvkových organizací, od obyvatelstva) o 30 822 tis. Kč.

V Kladnu byly příjmy vyšší v roce 2011, a to z důvodu vyšších daňových, nedaňových, kapitálových příjmů a přijatých transfer. Značný rozdíl měly přijaté transfery, a to především investiční přijaté transfery (ze státních fondů, ze státního rozpočtu) o 316 064 tis. Kč.

Graf 4.3.5 Příjmy rozpočtu 20 obcí v letech 2010 a 2011

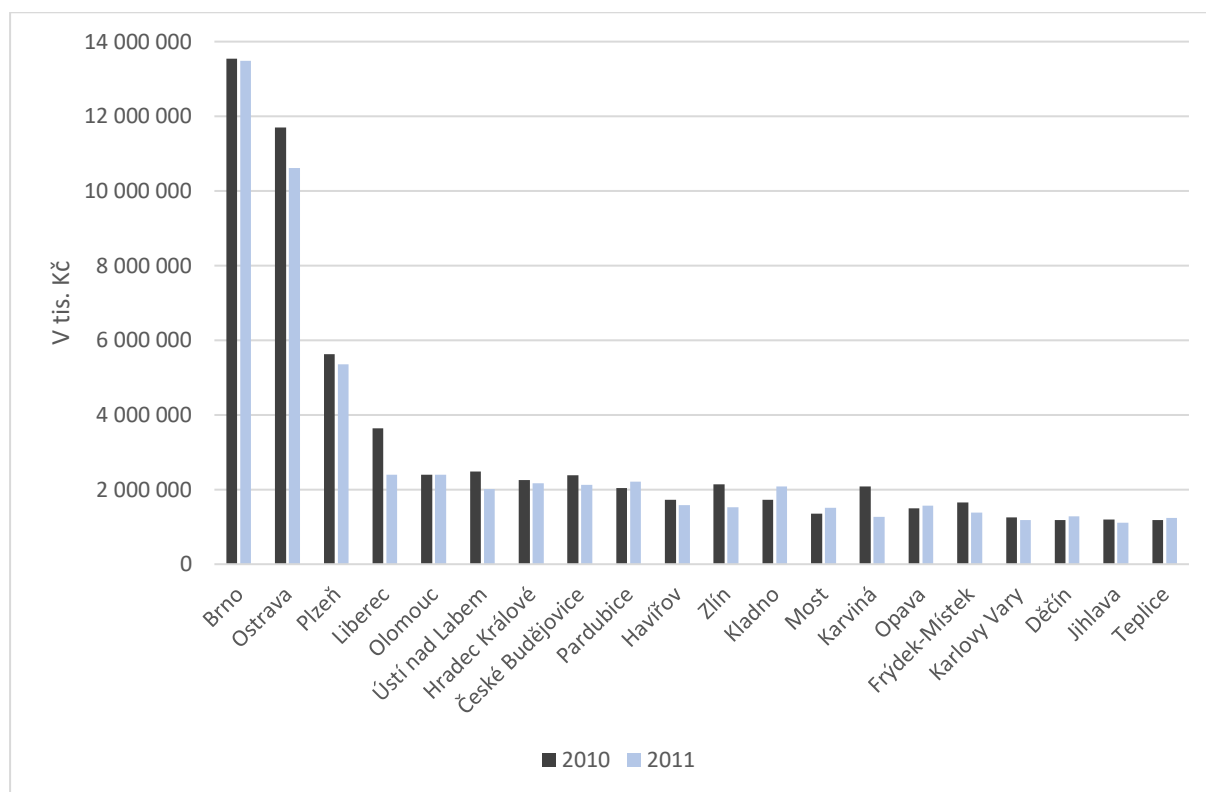
Zdroj: Monitor (2013), vlastní zpracování

V grafu 6 jsou zobrazeny výdaje 20 obcí. Z grafu lze vyčíst, že největší výdaje byly v Brně, v Ostravě, v Plzni a v Liberci. V Brně činily výdaje 13 548 874 tis. Kč v roce 2010 a v roce 2011 se výdaje snížily, a to na 13 481 923 tis. Kč. V Ostravě činily 11 703 337 tis. Kč v roce 2010 a v roce 2011 byly výdaje 10 615 497 tis. Kč. V Plzni výdaje činily 5 630 299 tis. Kč a v roce 2011 se výdaje snížily, a to na 5 361 577 tis. Kč. Největší rozdíl mezi rokem 2010 a 2011 byl v Liberci, v Ústí nad Labem, ve Zlíně a v Karviné.

V Liberci byly výdaje větší v roce 2010, a to z důvodu vysokých kapitálových výdajů, ve kterém činil rozdíl 489 573 tis. Kč. V roce 2010 kapitálové výdaje měly položku investiční půjčené prostředky, která se v roce 2011 neobjevila.

V Karviné byly výdaje větší v roce 2010 než v roce 2011, a to z důvodu velkých kapitálových výdajů, ve kterém činil rozdíl 481 689 tis. Kč. V roce 2010 kapitálové výdaje měly vyšší položku investiční nákupy (jako jsou budovy, haly, stroje, dopravní prostředky a další). Oproti roku 2011 se v Karviné nakupovaly akcie, které v roce 2010 nebyly.

Graf 4.3.6 Výdaje rozpočtu 20 obcí v letech 2010 a 2011

Zdroj: Monitor (2013), vlastní zpracování

4.3.3. Analýza PBC v českých obcích

Politicko-rozpočtový cyklus na obecní úrovni může vznikat v případě, že současné vedení obce se pokouší manipulovat s příjmy a výdaji obce, ve snaze o znovuzvolení. Z modelů politicko-rozpočtového cyklu zmíněných ve druhé kapitole plyne, že obce by se měly pokoušet zvyšovat výdaje obecního rozpočtu před volbami (poskytování benefitů občanům, realizace investic v obci) či snižovat příjmy (odpouštění některých poplatků obcí). Snaha současného vedení obce, které obhájí svůj mandát, by případně mohla vyústit v nadměrné schodky hospodaření v době voleb.

Politicko-rozpočtový cyklus je způsoben tím, že vedení obcí se pokouší před volbami „uplácat“ občany novými obecními výdaji či nižšími povinnými odvody do rozpočtu obce. Politicko-rozpočtový cyklus neznamena, že obec zaznamenává vyšší výdaje či vyšší schodky v době voleb díky nákladům na organizaci voleb. Tento efekt se opomíjí, protože je považován za zanedbatelný.

Zde uvedeme, jaké výdaje se pojí s organizací voleb, i když je v naší analýze považujeme za zanedbatelné. Ze státního rozpočtu lze hradit jen výdaje, které jsou nutné pro organizačně technické zabezpečí. Mezi takové výdaje patří:

- základní kancelářské potřeby (například papír, psací pomůcky, pravítka, a další),
- poštovní poplatky,
- instalaci a provoz výpočetní a reprografické techniky (jejíž potřeba vznikla při přípravě a konání voleb),
- dopravní výkony zabezpečované obcemi a kraji při cestách vlastními vozidly,
- pronájem nebytových prostor potřebných pro činnost okrskových volebních komisí při konání voleb včetně školení členů,
- vybavení volebních místností,
- platy zaměstnanců v pracovním poměru na dobu určitou nebo odměny osob vyplácené podle dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, které jsou uzavřeny k zajištění prací spojených s přípravou a konání voleb,
- občerstvení, a další.

Částka, kterou strany i nezávislí kandidáti mohou utratit za svou předvolební kampaň do komunálních voleb není, jakkoliv určená, a tak stát nemůže ukládat povinnost zřídit zvláštní transparentní účet. Některé strany si zřizují samy od sebe transparentní účty pro volby do zastupitelstev. Mezi strany, které mají zřízené transparentní účty patří například TOP 09, ANO 2011, Piráti a další.

Krajům a obcím na základě podkladů, které jsou vypracované Ministerstvem vnitra se poskytuje účelová dotace na výdaje, která je spojena s volbami. Výdaje obcí a krajů se hradí z kapitoly Všeobecná pokladní správa státního rozpočtu České republiky (MSK,2000).

"Situace obcí je nesouměrná, takže obce mají omezenou možnost ovlivňovat své daňové a nedaňové příjmy, a to včetně kapitálových příjmů tvoří nejmenší část celkových příjmů obcí (v roce 2007 kolem 14%). Ale obce při rozhodování o výdajích jsou méně omezené, a to většinou nepřímo ve formě povinnosti poskytovat veřejné služby, a to v rámci samostatné nebo přenesené působnosti. Obec dokáže získat prostředky ke krytí schodku svého rozpočtu“ (Sedmihradská, 2009, s. 2).

Pro analýzu politicko-rozpočtového cyklu v rozpočtech obcí to znamená, že bychom PBC měli nacházet spíše v rozpočtových výdajích a v rozpočtových saldech, a nikoliv

v rozpočtových příjmech. Výše je uvedeno, že obce mají malou možnost ovlivňovat své daňové a nedaňové příjmy. Pokud obce mají tuto možnost omezenou, je snaha získat volební hlasy pomocí snižování daní (i poplatků a ostatních plateb) pro obec v praxi v podstatě nerealizovatelné.

Saldo příjmů a výdajů

Saldem příjmů a výdajů se rozumí rozdíl mezi příjmy a výdaji. Výsledek může mít kladnou i zápornou hodnotu. Kladnou hodnotou se rozumí přebytek a zápornou se rozumí schodek (deficit). Pokud má obec nižší příjmy než výdaje, je třeba říci, z čeho bude schodek uhrazen. Buď se jedná o snížení stavu peněžních prostředků na vlastních účtech obce nebo pokrytí splátkami z půjček v minulosti. Jestliže obec má vyšší příjmy než výdaje, je třeba říci, kam bude přebytek uložen. Buď bude uložen na vlastní účty nebo použit na úhradu splátek půjček z minulosti (Monitor, 2013).

Deficit rozpočtu členíme na deficit cyklický a strukturální. Deficit cyklický také nazýván jako pasivní, vzniká jako důsledek ekonomických cyklů, na vzrůst či pokles tohoto deficitu má vliv kolísání produktu a cenové hladiny. Na rozpočtové saldo mají vliv nejen výkyvy v ekonomice, ale také má vliv rozhodnutí tvůrců fiskální politiky. U strukturálního deficitu se jedná o plánovaný deficit a vzniká na základě nevyvážené struktury příjmů a výdajů rozpočtu (Tuleja, Majerová, Nezval, 2006).

V této části bude srovnáno saldo rozpočtu, rozpočtové příjmy a rozpočtové výdaje 100 největších obcí v ČR v letech 2000-2012. Zejména se zaměříme na rozdíl mezi volebními a nevolebními lety.

Rozpočty obcí nejsou přímo srovnatelné a výpočet průměrných příjmů a průměrných výdajů 100 největších obcí v jednotlivých letech může být značně zkreslující, neboť tento vzorek zahrnuje Prahu, Brno a Ostravu s miliardovými rozpočty, tak také menší obce jako Bruntál či Aš, kde jsou rozpočty o několik řádů nižší.

Jak už bylo zmíněno v metodické části, pro možnost komparace více měření o různých škálách lze využít celou řadu technik, a to například standardní skóre (Z-skór), které je využíváno v případě, kdy je potřeba srovnat výsledky více měření na různých škálách, které mají různé průměry a rozptyly. Při použití hrubých dat by totiž hodnoty s vyšším průměrem a rozptylem měly vyšší váhu, a tak by více ovlivnily výsledek. Proto jsou nejprve data o rozpočtech obcí nejprve normalizována. Pro každou obec je vypočtena směrodatná

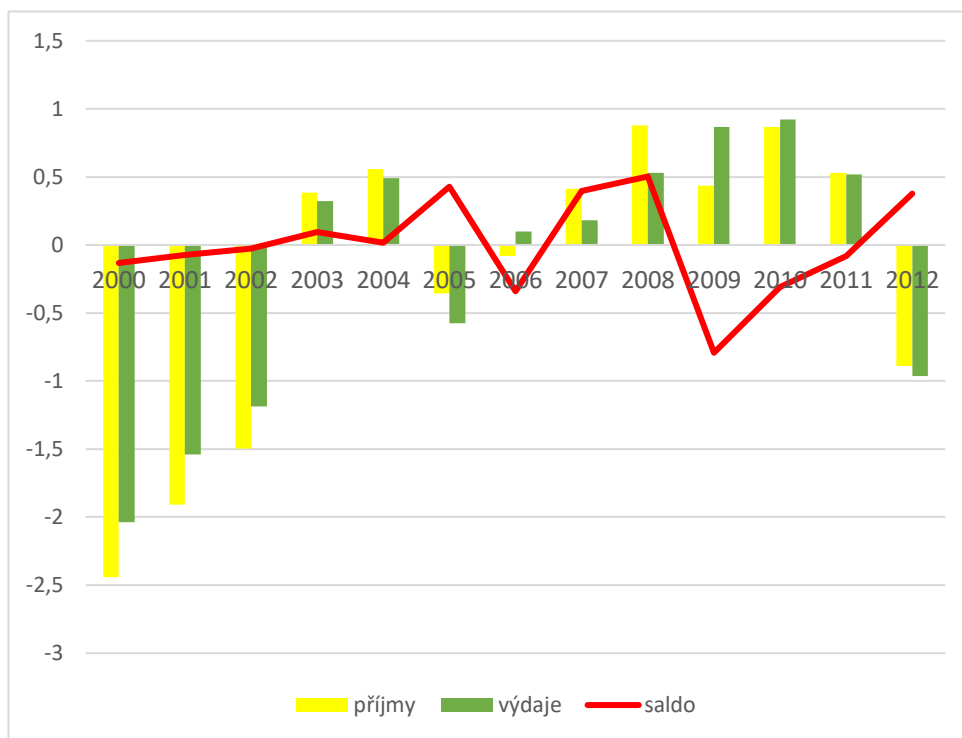
odchylka a průměr za celé období 2000-2012 a potom jsou tyto údaje použity pro normalizování údajů v jednotlivých letech. Pro více informací viz metodická část.

V grafu 7 jsou zobrazeny čísla výdajů, příjmů a salda 100 největších obcí ve volebních a nevolebních letech 2000-2012, které vyjadřují o kolik směrodatných odchylek se v daném roce odchylují od průměru, který je nula. Data jsme museli znormalizovat pro lepší srovnatelnost. Ve volebních letech, jako je rok 2002, 2006 a 2010 došlo ke schodku, důvodem byly větší výdaje než příjmy.

Nelze říct, že schodek byl největší jen ve volebních letech. Ke schodku došlo také v nevolebních letech, takže obce nevynakládají velké výdaje jen ve volebních letech. Především v roce 2009 byl schodek největší. Tento schodek se přesunul i do volebního roku 2010, v tomto roce došlo jen k jeho snížení. K největšímu skoku došlo z roku 2008 na rok 2009.

Na růst příjmů mají největší podíl daňové příjmy, ale ty nemají pouze největší podíl na zvyšování příjmů, ale tvoří také největší část celkové sumy příjmů obcí. Pro obce jsou tedy daňové příjmy podstatné. Takže by pro obce bylo výhodné, kdyby výši této části svých příjmů mohla ovlivnit. To jí ale nedovoluje jak zákon o rozpočtovém určení daní, tak i zákon o místních poplatcích. Významnou částí celkových výdajů obcí jsou kapitálové výdaje. Struktura výdajů se výrazně mění s velikostí obcí, a tak se uplatňuje realizace investic, a to především u malých obcí. Aby zabezpečily investiční potřeby svého území, jsou malé obce nuceny přijímat vyšší zadluženost. Obce mají tendenci vydávat více, než na co mají. Schodek lze odstranit zvýšením příjmů nebo také snížením výdajů. V příloze 3 jsou zobrazeny jednotlivé hodnoty příjmů, výdajů a salda.

Graf 4.3.7 *Odchýlení příjmů, výdajů a rozpočtových sald ve 100 největších obcích ČR v letech 2000-2012*

Zdroj: Rozpočet obce (2013), vlastní zpracování

Když porovnáme 3 největší obce, to jsou města Praha, Brno a Ostrava, dojdeme k výsledku, že všechny 3 obce ve volebním roce 2002 vykázaly schodek, tudíž výdaje byly vyšší než příjmy. Největší schodek v průměru byl v Brně, který je větší než rok předtím a zároveň větší než rok 2003. Ve volebním roce 2006 pouze Ostrava dosáhla záporného schodku, který byl menší než rok předtím. V posledním volebním roce, který porovnávám, a to rok 2010 dosáhla jak Praha, tak Ostrava záporného schodku.

Když porovnáme prvních 33 největších obcí, tak dojdeme k výsledku, že nejvíce obcí se do záporného schodku dostalo v roce 2009 a 2010. V roce 2009 pouhé 4 obce dosáhly přebytku, a to Liberce, Karviná, Jihlava a Česká Lípa. K největšímu schodku došlo v roce 2008, a to Česká Lípa. Hodnoty salda se od sebe příliš neliší. Při dalším porovnání 33 největších obcí, dojdeme k výsledku, že nejvíce obcí se do záporného schodku dostalo v roce 2000 a 2009. V roce 2009 přebytku dosáhlo 8 obcí, a to Kolín, Písek, Hodonín, Břeclav, Havlíčkův Brod, Blansko, Náchod a Jirkov. K největšímu schodku došlo v roce 2009, a to Litoměřice. Ve zbylých 34 obcích se nejvíce obcí dostalo do záporného schodku zase v roce 2009 a v roce 2000. V roce 2009 dosáhlo přebytku 9 obcí, a to Brandýs nad

Labem-Stará Boleslav, Bruntál, Neratovice, Benešov, Dvůr Králové, Nymburk, Turnov, Mariánské Lázně a Český Krumlov.

Ve volebním roce 2002 došlo ke schodku, který se snížil oproti roku 2001. Z roku 2001 na rok 2002 došlo jak ke snížení příjmů, tak i výdajů, ale v roce 2003 došlo k navýšení příjmů i výdajů, takže v tomto roce došlo k přebytku. V dalším volebním roce 2006 došlo také ke schodku, v porovnání s rokem 2005 a 2007 kdy došlo k přebytku. V roce 2006 byly výdaje vyšší než v roce 2005, ale zase menší než v roce 2007. Příjmy zas byly větší jak v roce 2005, tak i v roce 2007 v porovnání s rokem 2006. Poslední volební rok 2010 dosáhl také schodku, který byl menší než v roce 2009, ale větší než v následujícím roce 2011. V roce 2009 dosáhl schodek největších hodnot. Největší příjmy i výdaje byly v roce 2010 s porovnáním roků 2009 a 2011.

Pokud obce vykazují dlouhodobý přebytek, mělo by se zvážít zvýšení výdajových položek nebo snížit příjmové položky (například odvoz komunálního odpadu či jiné místní poplatky). Důvodem schodku ve volebních letech mohou být volební kampaně. Mezi volební kampaně řadíme například různé reklamy, billboardy, konzultanty, nájmy a energie a další.

5. Závěr

Cílem bakalářské práce bylo popsat rozpočty obcí a zjistit, zda se v rozpočtech obcí nachází politicko-rozpočtový cyklus. Dílčím úkolem teoretické části bylo obecně charakterizovat politicko-ekonomický, politicko-rozpočtový cyklus a jeho modely. Dalším úkolem bylo popsat základní pojmy, a to především obecní rozpočty a financování obcí v České republice.

Po prostudování odborné literatury jsme zjistili, že politicko-ekonomický cyklus patří mezi jeden z typů vládního selhání, kde se vláda snaží získat maximální počet hlasů ve volbách. Politicko-rozpočtový cyklus se projevuje snižováním daňových příjmů či růstem veřejných výdajů, a to v letech voleb. Modely politicko-rozpočtového cyklus navázaly na výzkum politicko-ekonomického cyklu. Politicko-rozpočtový cyklus se nemusí projevovat pouze na národní úrovni, ale jeho existence může podle odborné literatury znamenat také na úrovni samosprávných celků, např. na úrovni obcí.

Územní samospráva má dvě úrovně, a to základní územně samosprávné celky (obce) a vyšší územně samosprávné celky (kraje). Obec patří mezi základní samosprávný společenství občanů, tvoří územní celek, který je vymezený hranicemi obce. Rozpočet patří mezi základní pilíř hospodaření územních samosprávných celků, kde jsou rozpočty územní samosprávy členěny na příjmy a výdaje.

Dílčím smyslem praktické části bylo zhodnotit politicko-rozpočtový cyklus v rozpočtech obcí v ČR. Politicko-rozpočtový cyklus na obecní úrovni může vznikat, že se současné vedení obce pokouší manipulovat s příjmy a výdaji, ve snaze o své znovuzvolení. V celkové analýze hospodaření obcí byly jak příjmy, tak výdaje největší v obci Praze, protože Praha patří mezi největší obec v České republice. Po výpočtu průměru salda 100 vybraných obcí v letech 2000-2012 jsme zjistili, že ke schodku dochází i v jiných letech než ve volebních. Důvodem jsou obce, které vynakládají více výdajů než příjmů. Také jsme zjistili, že nejvíce obcí dosahuje záporného schodku v roce 2009, což je období před volbami. Důvodem bylo, že se snížil objem sdílených daní a obce, byly navyklé na jejich rychlý růst, nedokázaly rychle reagovat a přizpůsobit tak výdaje. Vypočítané jednotlivé hodnoty sald 100 největších obcí se od sebe příliš neliší. Největší záporný schodek byl v roce 2009, a to v Litoměřicích.

V rozpočtovém procesu je možná účast veřejnosti, která je daná zákonem. Právním občana, který je starší osmnácti let a vlastní na území obce nemovitost, je právo se vyjadřovat

k návrhu rozpočtu a závěrečného účtu obce. Také má právo podávat návrhy, připomínky, nahlížet do rozpočtu obce, atd. Skutečnost je taková, že občané tato práva moc nevyužívají. Možná to je tím, že o nich nevědí, nebo je to spíš nezájmem občana se aktivně podílet na rozpočtovém procesu.

Na závěr lze doporučit, aby se občané začali více zajímat o místní rozpočet nejen při jeho schvalování, ale také i při jeho plnění, jelikož rozpočet je důvodem k tomu, aby služby, které obec poskytuje, byly kvalitní a splňovaly tak požadavky a očekávání nás občanů. Také lze doporučit, aby současné vedení obce nezkoušelo uplácet občany ve snaze o znovuzvolení v době voleb, aby nedocházelo k velkému vynakládání výdajů na volební kampaně, což by mohlo vést k deficitu rozpočtu. Opakující se deficit rozpočtu může vést k růstu zadlužení obecních rozpočtů.

Seznam použité literatury

a) odborná kniha

- [1] DVOŘÁK, Pavel. *Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize*. Praha: C.H.Beck, 2008. 343 s. ISBN 80-7400-075-3
- [2] GREGOR, Martin. *Nová politická ekonomie*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2005. 316 s. ISBN 80-246-1066-3
- [3] HAMERNÍKOVÁ, B. *Veřejné finance – Vybrané problémy*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. 164 s. ISBN 978-80-7552-577-2
- [4] HEJDUKOVÁ, Pavlína. *Veřejné finance – teorie a praxe*. Praha: C.H.Beck, 2015. 252 s. ISBN 978-80-7400-298-4
- [5] HAMERNÍKOVÁ, B., MAAYTOVÁ, A. *Veřejné finance*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 340 s. ISBN 978-80-7357-497-0.
- [6] HOLMAN, Robert a kolektiv. *Dějiny ekonomického myšlení*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2005. 540 s. ISBN 80-7179-380-9.
- [7] HOLMAN, Robert. *Ekonomie*. 5. vydání. Praha: C.H.Beck, 2011. 726 s. ISBN 978-80-7400-006-5.
- [8] JUREČKA, Václav a kolektiv. *Mikroekonomie: Ekonomie politického trhu*. 2. vydání. Praha: Grada Publishing, a. s., 2013. 368 s. ISBN 978-80-247-4385-1.
- [9] JUREČKA, Václav a kolektiv. *Makroekonomie: Phillipsova křivka*. 2. vydání. Praha: Grada Publishing, a. s., 2013. 352 s. ISBN 978-80-247-4386-8.
- [10] KLIKOVÁ, Ch., KOTLÁN, I. a kol.: *Hospodářská politika: teorie a praxe*. 2. vydání. Ostrava: Sokrates, 2006. 294 s. ISBN 80-86572-37-4.
- [11] LORENC, J., KAŠPÁRKOVÁ, J. *Rozpočtová skladba a účetnictví 2016 pro územní samosprávné celky*. 8. vydání. Polešovice: M Lordy s.r.o 2016. 621 s. ISBN 978-80-270-0079-1.
- [12] MAAYTOVÁ, A., F. OCHRANA a J. PAVEL. *Veřejné finance v teorii a praxi*. Praha: Grada Publishing, 2015. 280 s. ISBN 978-80-247-5561-8.
- [13] PAVLÍČEK, V., a kolektiv. *Ústavní právo a státověda, II. díl. Ústavní právo České republiky*. 1. vydání. Praha: Legas, 2011. 1120 s. ISBN 978-80-87212-90-5.

- [14] PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance: teorie a praxe v ČR*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2011. 644 s. ISBN 978-80-7357-698-1.
- [15] PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 2. vydání. Praha: ASPI, a. s., 2005. 106 s. ISBN 80-7357-052-1
- [16] ROSENBLOOM, D., R. KRAVCHUK and R. CLERKIN. *Public Administration: Understanding Management, Politics, and Law in the Public Sector*. New York: McGraw-Hill Higher Education, 2009. 640 p. ISBN 978-0-07-126381-8.
- [17] SEDMIHRADSKÁ, Lucie. *Rozpočtový proces obcí*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 180 s. ISBN 978-80-7478-967-0
- [18] SLANÝ, A. a kolektiv. *Makroekonomická analýza a hospodářská politika*. 1. vyd. Praha: H. C. BECK, 2003. 392 s. ISBN 80-7179-738-3
- [19] TULEJA, P., MAJEROVÁ, I., NEZVAL, P. *Základy makroekonomie*. 1. vydání. Brno: Computer Press, 2006. 311 s. ISBN 80-251-0952-6
- [20] VRABKOVÁ, I. *Veřejná správa*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2016. 115 s. ISBN 978-80-248-3988-2

b) internetové zdroje

- [1] DOLEŽÁLOVA, Jitka. *Politický cyklus a fiskální politika: význam jejich vztahu pro hospodářskou politiku*. [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2014. [cit. 2018-11-26]. ISBN 978-80-210-7418-7. Dostupné z: <https://munispace.muni.cz/library/catalog/view/159/323/225-1>
- [2] DVOŘÁK, T., FASORA, L., CHOCHOLÁČ, B. a kolektiv. *Úvod do studia dějepisu*. [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2014. [cit. 2019-04-05]. ISBN 978-80-210-7014-1. Dostupné z: <https://digilib.phil.muni.cz/data/handle/11222.digilib/130405/monography.pdf>
- [3] *Monitor: státní pokladna* [online]. Praha: Ministerstvo financí, 2013 [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2018/>
- [4] *MSK: volby* [online]. Ostrava: Krajský úřad, 2000 [cit. 2019-04-06]. Dostupné z: <https://www.msk.cz/cz/volby/smernice-ministerstva-financi-o-postupu-obci-a-kraju-pri-financovani-voleb-37875/>
- [5] *Rozklikávací rozpočet obce. Rozklikávací rozpočet obce* [online]. Kamenné Žehrovice: Rozpočet Veřejně o.s., 2013 [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: <http://www.rozpocetobce.cz/>

[6] SEDMIHRADSKÁ, L., HAAS, J., KUBÍK, R. *Politicko ekonomický cyklus obcí v ČR i bez skutečné fiskální autonomie*. [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2009.[cit. 2019-04-05]. ISBN 978-80-7399-657-4. Dostupné z: <https://nb.vse.cz/~sedmih/slapanice-2010.pdf>

[7] SLANÝ, A. a kolektiv. *Makroekonomická analýza a hospodářská politika: výpisky*. [online]. Praha: C. H. Beck, 2003.[cit. 2018-11-26]. ISBN 80-7179-738-3. Dostupné z:

http://econ.muny.cz/data/PEHOPO/PEHOPO_Slany_Makroekonomicka_analyza_a_hospodarska_politika%20_vypisky.pdf

[8] IPM. *Teorie racionální volby: Politický marketing* [online]. Praha: IPM Consulting s. r. o., 2013 [cit. 2018-12-30]. Dostupné z: <http://politickymarketing.com/glossary/teorie-racionalni-volby>

Seznam zkratek

HP – Hospodářská politika

PC – Phillipsova křivka

PBC – politicko-rozpočtový cyklus

ZÚSC – základní územní samosprávné celky

VÚSC – vyšší územní samosprávné celky

et al. – a kolektiv

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;

- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);

- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;

- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne10.5.2019.....

.....Hošová.....

Denisa Hošová

Seznam příloh

Příloha 1 <i>Příjmy rozpočtu 20 obcí v letech 2010 a 2011 (v tis. Kč)</i>	1
Příloha 2 <i>Výdaje rozpočtu 20 obcí v letech 2010 a 2011 (v tis. Kč)</i>	2
Příloha 3 <i>Průměr příjmů, výdajů a salda v roce 2000-2012.....</i>	3

Příloha 1 *Příjmy rozpočtu 20 obcí v letech 2010 a 2011 (v tis. Kč)*

	2011	2010
Brno	14 091 426	14 101 391
Ostrava	10 974 071	10 922 767
Plzeň	5 387 280	5 811 610
Liberec	2 429 054	2 109 776
Olomouc	2 198 877	2 267 990
Ústí nad Labem	2 133 204	2 338 973
Hradec Králové	2 293 887	2 213 110
České Budějovice	2 200 037	2 201 644
Pardubice	1 873 005	2 321 469
Havířov	1 636 097	1 533 213
Zlín	1 570 839	2 062 404
Kladno	1 814 370	1 483 949
Most	1 157 808	1 195 735
Karviná	1 279 864	1 876 592
Opava	1 504 286	1 540 667
Frýdek- Místek	1 427 865	1 439 250
Karlovy Vary	1 112 739	1 282 052
Děčín	1 208 475	985 114
Jihlava	1 176 643	1 266 763
Teplice	1 154 567	1 062 753

Zdroj: Rozpočet obce (2013)

Příloha 2 *Výdaje rozpočtu 20 obcí v letech 2010 a 2011 (v tis. Kč)*

	2010	2011
Brno	13 548 874	13 481 923
Ostrava	11 703 337	10 615 497
Plzeň	5 630 299	5 361 577
Liberec	3 635 225	2 395 520
Olomouc	2 396 068	2 390 432
Ústí nad Labem	2 481 830	2 013 753
Hradec Králové	2 256 616	2 164 147
České Budějovice	2 381 783	2 123 899
Pardubice	2 036 376	2 204 582
Havířov	1 724 496	1 576 011
Zlín	2 134 055	1 522 447
Kladno	1 730 492	2 085 921
Most	1 355 283	1 516 427
Karviná	2 087 692	1 267 472
Opava	1 497 703	1 565 913
Frydek- Místek	1 655 871	1 380 111
Karlovy Vary	1 253 904	1 180 703
Děčín	1 179 688	1 277 603
Jihlava	1 197 365	1 108 605
Teplice	1 177 723	1 243 144

Zdroj: Rozpočet obce (2013)

Příloha 3 *Průměr příjmů, výdajů a salda v roce 2000-2012*

	Příjmy	Výdaje	Saldo
2000	-2,44043191	-2,035604715	-0,132704449
2001	-1,90866605	-1,539464676	-0,074043171
2002	-1,495446394	-1,187575452	-0,025710188
2003	0,386567247	0,323532773	0,095946588
2004	0,557347471	0,489981807	0,018013625
2005	-0,355730735	-0,576591705	0,429146862
2006	-0,080190744	0,100689445	-0,338315205
2007	0,412755361	0,180814195	0,396679819
2008	0,877190598	0,529389705	0,503020941
2009	0,434840161	0,865469999	-0,792071347
2010	0,865715909	0,92169021	-0,308168935
2011	0,530174469	0,517946576	-0,080915448
2012	-0,887438444	-0,962791594	0,375707012

Zdroj: Rozpočet obce (2013), vlastní zpracování